

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.







# ILLUSTRERAD TIDNING

# HOMMEN

## FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.



D:R E. N. SÖDERBERG. G. MELLQVIST & C:O FOTO.

## E. N. SÖDERBERG. ETT DIK- TARPORTRÄTT AF FREDRIK VETTERLUND.

### I.

FÖR UNGA debuterande lyriker ha de allra sista åren varit ett slags guldålder (därmed osagdt, om tiden varit alldeles lika gyllene för vår lyrik). De erhålla förläggare till sina böcker, ja, en eller annan lär rentafå köpare, men framför allt omhändertagas de af kritiken som aldrig förr, så länge de nu lefvande minnas. Den tionde musan har plötsligen blifvit en "förstående" öm moder, som icke blott vårdar, utan ibland, oss emellan sagdt, pjaskar någon smula med de små oskyldiga. Fall föreligga af en värdesättning, som hos oss andra väcker en munter häpnad, och ett rätt systematiskt bortklemmande af den eller den ungdomlige vitterlekaren har ej varit utslutet. Men i stort sett är det naturligtvis bara godt och väl, att intresset hos bedömare och allmänhet åter blir verkligt för versen, som, säga hvad man vill, dock är ordets utsöktaste konst och språkets blomma.

För tio, femton år sedan hade en lyrisk

debutant det annorlunda! Med undantag för ett par tre stycken, som icke blott ägde talang, utan också tur, blef en sådan så godt som själfklart en ropandes röst i öknen. Jag minns t. ex. en ung för tidigt bortgången blekingsbo vid namn Curt Thelander, hvars Ronnebybilder höra till det älskvärdaste och mest personliga vår nyaste poesi har — hvem talar nu om honom? Har öfverhufvud hans namn burits af en dagsopinion? Och dock var han ännu mera äkta skald än t. ex. någon af de unga skåningar, som för närvarande framhållas och öfverskattas. Eller själfve Axel Karlfeldt, hur gick det med hans första, 1896 utkomna diktsamling, Vildmarks- och kärleksvisor, som redan visar honom i nästan hela hans ursprunglighet och styrka? Den helt enkelt förbisågs af publiken och nästan också af kritiken. Sedan hade ju Karlfeldt turen att komma fram med Fridolintypen, hvilken grundligare slagit an på svenska folket.

En tredje poet, som debuterade under samma relativt ogynnsamma tid, är den, hvars namn står öfver dessa rader. E. N. Söderbergs "Strängalek" utkom 1895.

Den är nu ojämförligt den minst betydande af de fyra dikthäften han utgifvit, och fastän den innehåller så vackra ting som slutet af poemet "Diktens värld" och andra, lyckades poeten sällan i den kristallisera hvad han bär på hjärtat till de afslutade, individuella konstverk, som verkliga poem skola vara. Och dock förnimmes äfven ur "Strängalek" något personligt, men dels mycket ofta för matt i uttrycket, dels öfvergrodt eller ersatt af konventionella vändningar. Emellertid, fastän skalden sedan ryckt in i våra verkliga lyrikers lag och på åtskilliga enskilda håll — kanske äfven af den publik, som ej talar högt — vunnit både erkännande och kärlek, har hans poesi icke kommit till sin rätt inför det som kallas den litterära opinionen. En väsentlig orsak därtill är den distans han tagit från allt hvad naturalistiska och öfverhufvud radikala idéer och attityder heter. En poet skall som bekant häda Gud och världsordningen eller åtminstone dikta om pervers erotik; annars är han ingen poet, i hvarje fall ingen intelligens. Härvidlag har Natan Söderberg på sitt samvete svåra uraktlåtanen. Men äfven sådan salongsradikal kritik, som storsinnadt icke håller på själfva ordalydelsen i receptet, finner likväl ej Söderberg riktigt

vara ben af sinom benom. I den stockholmska morgontidning, som annars särskildt vill vara litterär, lär han till exempel ingen — säger ingen — gång ha blifvit recenserad. Och dock föreligga efter 1898 tre diktsamlingar från hans hand, hvilkas bästa saker äfven tillhöra det bästa af tidens lyriska produktion.

### II.

När "Strängalek" kom ut 1895, tillhörde Söderberg Uppsala studentkår och hade ett par år igen till filosofiska graden. Han var en för ideella frågor lifligt intresserad ung man, medlem af föreningen Heimdal, som bildats till motvikt mot den radikala Verdandi, och förut äfven af det 1890 upplösta litterära samfundet "Saga", bland hvars medlemmar åtskilliga sedermera gjort sig bemärkta inom diktning, vetenskap och press. Man kan nämna då "angående" vitterlekare som Axel Karlfeldt, Fredrik Nycander, Martin Bolander (den sistnämde numera i Aftonbladet), litteraturhistorikern Sven Söderman, filosofen Efraim Liljequist, den i fjol bortgångne kyrkohistorikern Josef Helander.

Redan i "Strängalek" ser man de intentioner, som Söderberg alltjämt fullföljt. Att vildmark och skogsensamhet fostrat honom, tager man ej miste på. De ha gifvit sitt allvar åt hans religiositet, och de ha skänkt hans dikt enslingslynne och äfven något visst af blyg skogsblomma — så mycket den än, där den ej är allra bäst, kan ha af uttryckets städade konventionalism.

Natan Söderberg är också född uppe i Norrlands enslighet. Den 15 april 1869 äro hans födelsedata; socknen heter Hafverö och ligger i Medelpad, i Ljungans ådal. Fadern var kyrkoherde af gammal norrländsk släkt; modern, född Wasenius, var själf prästdotter. Deras hem låg i en trakt, hvars brist på kommunikationer då gjorde den helt gammaldags isolerad. Man undertrycker ej lätt den tanken, att poeten Natan Söderbergs personliga förutsättningar liknat, icke nutidsskaldernas utan deras, som för hundra år sedan skapade romantikens diktning. Han är ju också långt mera befryndad med dessa, de ensliga skogs- och prästhemmens barn än med de skeptiska storstadsbarn, som talrikt rekryterat senare tidens diktning. Då han i Uppsala skrifer en gradualafhandling om Hedborn, östgötabygdens naivt-älskvärda natur- och vissångare, tänker man också på denna känslolagningens likhet.

Under skolgång i Sundsvall och Östersund har Söderberg, som alla poetiskt intresserade pojkar, naturligtvis så rikligt han kunnat tillfredsställt sitt behof att läsa litteratur, och tidens olika andar ha kämpat också om honom. Han har djupt påverkats af det befryndade, af Topelius, Wirsén, Rydberg; han har mött 80-talsbrutalismen och lärt verklighetsteknik, men slutligen afgörande känt sig fränstött af dess lifssyn och anda. År 1888 tog han studentexamen i Östersund och kom till Uppsala, där han, som sagdt, utvecklades i sin inslagna riktning och



alltmera fann sig själf. Hans doktorsafhandling om Hedborn utkom 1897; det är ett arbete, bygd på solidt studium och prägladt af innerligt förstående, men i brådskan — det måste färdigskrifvas i hast till promotionen s. å. — har dess senare del egentligen blott skisserats, så att det blifvit en smula mer "tunnt" än det kunnat blifva.

En plats i hans hembygds press väntade nämligen just då den unge uppsalapoeten och litteraturhistorikern — om jag ej missminner mig, i Hernösand. Sedermera flyttade han under några år till hufvudstaden och tidningen "Vårt Land" för att omsider hamna som redaktör af "Örebro Dagblad". Såsom publicist har han med ifver deltagit i politiken och därvid intagit en bestämd högerposition; han är t. ex. öfvertygad proportionalist. Jag känner för öfrigt ej mycket till denna sida af hans verksamhet, men det vet jag: när man erinrar sig, att Natan Söderberg är tidningsman, tänker man ovillkorligt: hvilka olikartade beståndsdelar sammanfattas ej under namnet "press" — nedifrån sensations- och okynnesskribenten, hvares dagligt rinnande svada utprämlar all världens citat och fetstilsaktiga affisch- och klichéfraser, som en gång frambragts af intelligensen och nu ligga på landsvägen, och ända upp till den finbildade gentlemanen af Söderbergs art!

### III.

Långt ifrån att hans tidningsmannaverksamhet skrämt hans musa på flykten, har Söderberg först under dessa år riktigt utvecklats som poet. Trenne nya diktsamlingar har han utsänt: "Minne och längtan" 1899, "Dikter och sånger" 1901 och "I sol och skugga" 1903.

Det kan emellertid hända, att ett hastigt "bladande" i Söderbergs poesi ej ger intryck af hvad han verkligen är. Man träffar icke få, utan många stycken, som till känsla och litterär form äro märkligt konventionella. Särskildt dikter med allmänna eller abstrakta ämnen utfalla matt: festkväden, hyllningskväden, patriotiska och historiska verser, en del religiös poesi också. Deras stil är ej egentligen retorisk, än mindre patetiskt skrytsam — dylikt ligger fjärran från Söderbergs försynta lynne. Men det alltför bokliga och släta uttrycket saknar friskhet och lämnar oss likgiltiga. Skaldens känsla har varit mänskligt varm och sann, men utan samband med hans egentliga talang. Denna väckes nästan endast af intima och personliga ämnen, som min uppsats just tänker redogöra för; den står äfven gärna i samband med naturbilder af en viss art.

Till gengäld har Söderberg fullständigt hållit sig fri från tillfälliga och konstlade inflytanden. Man kan i hans böcker aldrig läsa, hvilken poet som det eller det året är mest på modet. Nutida naturmålande lyriks fylliga och lefvande ord har han tillägnat sig, men icke någon särskild skalds uttrycksätt. Fröding till exempel, som en tid framkallade en horribel efterklangsdiktning, full af "låtar" och tillgjord folklighet, har passerat honom lika spårlöst förbi som Levertins praktstil, hvilken på en annan del af vår nyaste lyrik haft samma inflytande som J. P. Jacobsens i Danmark. Ännu mindre, om möjligt, har han — jag har redan antydtt det — påverkats af den andliga atmosfär, som från den litterära naturalismens dagar dock i så mångt och mycket stannat kvar inom den mesta lyriken, denna må till sin artistiska dress vara aldrig så "romantisk". Med poeter sådana som de här nämnda Thelander och Karlfeldt delar Söderberg äran, att icke

en enda fläkt från några dekadenta drifhus fått störa den rena luften i hans diktningens svenska furubygd; man anar där icke ens att sådan poesi finns i tiden, lika litet som storstädernas förskämda luft anas inne i tystnaden mellan de tusende stammarne. Hans äkta poesi har också bevarat skogssmultronets ljufhet.

Det är sant — någon stor tonskala har denne skald icke, lika litet som Hedborn eller Curt Thelander hade det. Som bägge dessas är äfven hans verkliga område *idyllens* soliga och grönskande oas, hos honom omgifven af högnordens allvarliga och mörka furuvägg och stänkt af den blondaste, den mest förgångliga sommars vemod. Han har ej Hedborns friska naivité, ej Thelanders egendomliga jublande upprymdhet; själfva hans djupa lycka har en mild mollklang. Men då han i sin skogsensamhet får sjunga fullt ut, är denna klang så hjärtlig och ren, att man gentemot den lättglömler både sirlig litterär salongsmusik, brakanderivolutionsalvor och subtilt kvintilerande på nervsträngarne.

Söderberg har en kedja hemdikter, som utgöra så att säga en släktsaga, sträckande sig generationer tillbaka — och fram. Sammanhanget betonas. Det finns en dikt om den gamle fadern, som efter ett lifs väntan återser *sitt* barndomshem, där han tycker sig höra anderöster från *sitt* förgångna — och flere dikter om skaldens eget barndomshem; dikter om hans nuvarande mandos hem och om barnet i vaggan, som är framtiden. Trofast hägkomst, hvilken ej för något pris låter känslan släppa och förspilla det, som en gång varit hjärtat kärt — och tro på och kärlek till lifvets värligt förnyande makter, så att framtidssynen gärna står i den unga sommarens grönska, ljus och strålar: det är den söderbergiska musans egenskaper.

I dikten "Ett återseende" inträda den gamle fadern och hans son i den förres barndomshem, där det hvissar från hörn och vrå och det åldriga vägguret ännu slår. Utanför strör sommarkvällen rosor, den gamle söker sin fjärran barndoms lekplatser, söker apeln, söker kvarnen, söker med sin blick templet, där *hans* föräldrar hvilat. Sist skymmer det; den gamle soffer i samma låga rum, där han slumrat för så länge sedan, och fastän skalden ej utsäger det, framkallas en stämning af "nu hvilat hela jorden". Äfven i ett annat afseende iktar läsarens fantasi fortsättning: den får förnimmelsen, hur i den hvita högnordiska sommarnatten ett lifs kväll mötes med dess morgon. Minnets spegel har vändts åtta årtionden tillbaka, ett trolskt och hult ögonblick i denna skymning är allt som då — eller rättare, då och nu äro ett.

Hvad den gamle faderns barndomshem varit för honom, uppfångas i sonens själ. Ännu mer lefvande är ju dock diktarens känsla för det barndomshem, som han själf känner i enskildheter, hans eget; först här kan minnets flora utbreda sig i hela sin styrka. Poemet "En hembygdsdröm" har några strofer af pärlren och klassisk skönhet, som visa oss Söderbergs sänggudinna i hennes fulla skepnad af den unga sommaren:

Nu grönskar björken vid min faders gård,  
och juniljum mot hemmets strand slår vågen,  
och likt ett mildt förtonande ackord  
går vindens susning genom sommarrågen.

Från arla gryning och till särila kväll  
en strålvärm dager med sin glans förgyller  
det älskade och oförgätta tjäll,  
som rymt min barndoms leende idyller.

Syrenen blommar invid fönstrets karm,  
och ljuft dess doft med rönnens flyter samman,  
när af en sol, som dalat rött och varm,  
dör bort på fjärrblå berg den sista flammen.

Och medan natten sjunker, trolsk och ljus,  
och i sin underbara stillhet sluter  
all nejden med dess slummertysta hus,  
mitt innersta som förr i sång jag gjuter.

Till denna hem- och naturpoesi och dess egendomlighet hos Söderberg skall jag strax återkomma, emedan den tillhör det starkaste i hans alstring, men här bör nämnas, hur de lefvande hjärtana i den diktning, som rör sig om poetens barndomshem, äro föräldrarna. Nyss framhölls en dikt om den gamle fadern; andra heta "Sånger till mor" eller liknande. Det är poem, som i ett och allt ha ingifvits af kärlek, innerlig tack, gränslös pietet. Men det enastående och oerhörda i känslan för en moder har hos skalden, ännu åtminstone, ej fått något uttryck, som poetiskt motsvarar hans sätt att återgifva minnets och naturidyllens frid. — I samband med diktningen om det egna hemmet finnas poesier till ungdomens älskade; blida, allvarliga, mildt eftersinnande dikter, men framför allt kväden till barnet, sådana som de ypperliga "Lillen soffer" och "Lillen vaknar". Hur är det ej först och främst en tidig sommarmorgons svala och gyllne friskhet i detta anslag till sistnämnda poem:

Gryningstimmans glöd beströr  
rutan med sitt gyllne glitter  
och från träden utanför  
klingar sommarns fågelkvitter.  
Fången än i morgonblund,  
halft i drömmen jag förnimmer  
huru rymden hvarje stund  
fylls alltmer af dagens skimmer.

Och hur blir ej sedan i poemet ännu en gång till tusen, men här friskt och förnyadt, morgonen symbolisk för lifsbegynnelsen, så att strålarne öfver den äro strålarne öfver den andra! — Pojken vaknar och börjar sjunga.

Barnarim han lärt jag hör  
tona från hans mun så glada,  
som när lekfull majblåst rör  
lunder, som i vårluft bada.

Sjung, ja sjung min lilla pilt!  
Lycklig vill den dag jag prisa,  
hvilken båd mig så mildt  
och så ljust som af din visa,  
och mer skön emot mig ler  
morgondagern från det höga,  
när dess glöd jag speglas ser  
i ditt skuldlost rena öga.

Detta är äkta enkelhet, icke joller; det är nytt, liksom hvarje morgon och hvarje barn äro nya. Ungefär lika högt står "Lillen soffer". Motiv, besläktade med somlig franzénsk och wirsénsk diktning, ha här upptagits af en poet, som dock är någonting annat och något för sig själf. Söderberg är *barnets senaste poet* hos oss, och barndomen ses ännu hos honom idylliskt och idealt. Men man tale ej om traditionell uppfattning, där diktningen förnyats i en ny personlighet!

Jag antydde hur dessa kväden liksom utgöra en släktsaga, med en känsla för organiskt sammanhang, som är högst söderbergisk. Ur denna känsla växer något, som väl kunde kallas "lifstro", en god och sund konservatism, som sammanbinder Söderbergs lilla grönskande idyllplätt med vidsträcktare diktarriken, tillhöriga "gemytets" skaldar inom vår poesi, en Geijer, Atterbom, Rydberg, Wirsén, hvilka alla, fastän i rik individuell skiftning, äga denna *djupa* konservatism. Hos dem är den visserligen öfvergrodd med en långt mera skiftande psykisk flora, med poetiska syften och intressen åt ojämförligt flere håll. Men just som isolerad blir den ännu mer direkt synlig hos Söderberg. Dess lösen är minne och trohet mot det vackra förflutna och framtidshopp — i värligt ljus. Går diktaren bland sitt barndomshems blomsterrabatter, så — heter det — väljer han ej glömskans vallmo eller den pur-

**Neumüllers Pilsenerdricka**

finn r med hvarje dag allt större omsättning inom hufvudstadens familjer, så om en i hög grad valsemakande och lämplig bordsdrick. De, som ännu ej haft tillfälle att pröfva vårt Pilsenerdricka, anmodas vänligast snarast insända sina order till Neumüllers Bryggeri. Ord:r från landsorten expedieras endast mot efterkräf. Priset å Pilsenerdricka är 8 öre pr 1/2 butelj. Allm. telefon 32 27. Rikstelefon 7 29.



purbladiga rosen, utan en trohetsblå förgätmigej, som lockar från en "blyg" vrå. Allt detta är personligt, ända till ordet blyg, som just ger den söderbergska poesien tycke af — jag höll på att skriva reseda, men finner hans egen blomma förgätmigej mer träffande. Där är emellertid häri intet feminint, men en mans för-synthet.

Och ser skalden framåt, sjunger han — be-tecknande nog, i en "visa om vårens längtan":

Det blåser majdagsväder  
i mina segels väf,  
på nytt mot drömda städer  
jag styr och hoppfullt kläder  
med vårbloom skeppets staf.

Förnygradt allt tycks vara,  
jag själf blir ung som förr,  
och för en halfglömd skara  
af minnen underbara.  
upplåts mitt hjärtas dörr.

icke heller här glömmor han minnena.

Hemvärlden är själfva. inbegreppet och medel-punkten i denna diktning, och där finner skalden den i djup mening intima trefnad, som mer än något när hans talang. Där om nå-gonstädes står "idyllens ros i blomning", där spelar minnets luta, och är det äfven barn-doms hemmet uppe i nordens, där vemodet nu-mera ljuder med i den majdagsljusa bild som möter poeten, då han gör sin pilgrimsfärd dit, så stämmer honom allt detta vackra förgångna endast till lycklig och eftersinnande frid, sol-frid, pingstfrid, löfhyddofrid enligt hans väsens art; och vemodet blir det himmelsblå i det strålände ljusa. I sitt eget hem finner han allt, som starkast binder en själ vid lifvet. "Ljufva hem", sjunger han, "som kärlek byggt", det är du som mest af allt gör mig trygg under vandrigen — hvad jag från förr mest haft kärt, hyser du, och hvad jag drömmer ljust och skärt för framtiden... Och han nämner dess olika makter och hjärtan. Man ser: ånyo det sinne för sammanhang, som intet nännas gifva till spillo, utan med ett trohetsblått band förenar då och nu.

\* \* \*

Att Söderbergs kärlek till det närmaste och intimaste så ofta framträder i naturbilder med försommarlikt ljus, är långt ifrån tillfälligt, har tvärtom den nödvändighet, som gör det till ett af hans diktningens egendomliga drag. Ingen-städes behärskar han konstnärligt sitt materiel som i dessa vår- och midsommartaflor, hvilka äro så friska och så symboliska, emedan de tillika innehålla så mycket af *sinnets* vår. Här ofvan citerades några dylika verser; de ha den enkelhet, som är sakligheten själf och som endast springer ur en fullt nödvändig och äkta ingifvelse. Eller man läse det ljufva "Ett lyckoland", man läse "Ett midsommarminne" och andra, bland hvilka flere handla om barndoms-hemmet, men som alla äro fulla af unga löf och björkslingor, af ljusgrönt och ljusblått, och som alla stråla i den unga sommarens ljus.

En dikt, som rent klassiskt ger oss denna centrala söderbergiska poesi, heter "Förnyelser". Dess ädla innehåll, en högst värdefull sinnesstämmning af ren harmoni — så sällsynt i nutida lyrik — skänker i en form, som med sina anslag "ljusa björk" ... "blåa fjärd" ... o. s. v. i hvarannan strof, verkningfullt indelar dikten och förnyar en gammal strofform i halfstrofer, förberedande slutets utbrott af starkt, men stilla jubel. Jag anför detta stycke oafkortadt för att ge publiken en bestämd påminnelse, hvilken lyriker E. N. Söderberg kan vara.

#### FÖRNYELSER.

Ljusa björk vid hemmets vik,  
hör jag i din krona  
sommervindarnes musik  
mild och drömfull tona,

känner jag inom mitt bröst  
all den längtan sjunga,  
ser jag trätt att gifva röst  
sedan dagar unga.

Blåa fjärd vid hemmets näs,  
ser din våg jag leka  
solljust klar vid strandens gräs  
och dess sandbädd smeka,

tyckes åter i min håg  
ungdomsglädjens källa,  
som försinad ofta låg,  
rik och mäktigt kvälla.

Fria vidd på hemmets berg,  
låter du mig skåda  
morgonrodnans gyllne färg  
nyfödd dag bebåda,

vidgar sig min spanings värld  
till de underriken,  
dit som barn jag tankens färd  
styrde, än ej sviken.

Tysta djup i hemmets skog,  
får jag i din gömma,  
som ej rörts af odlarns plog,  
några stunder drömma,

känner jag den stora ro,  
lifvet fått följaga,  
för ett ögonblick sitt bo  
i mitt inre taga.

Så den sköna, stilla-dityrambiskt hållna af-slutningen, sammanfattningen:

Bilder från min barndoms år,  
hulda hembygdsminnen,  
I förnygren likt en vår  
alla mina sinnen.

Genom hjärtats öppna dörr  
draga känslor unga,  
sorglös glädje liksom förr  
jublar på min tunga,

och inför min tjusta syn  
hägra vidder ljusa,  
klar och majblå strålar skyn,  
vårligt träden susa...

Det är ett mästerverk. Hvar i vår unga poesi ha vi eljes en känslans oskuld som i dessa och andra söderbergiska strofer? Hur strålar det ej i denna rena luft af grönska och ljus, men icke på det impressionistiska manér som skär i ögonen, utan mildt sommarlikt! Hur kommer ej allt till sin rätt i dessa knappa och enkla vers, björksuset och längtan vid hemmets vik, vågens glitterlek vid näset, hvilken förnyar "ungdomsglädjens källa", utsikten från hemmets berg mot aningens morgonrodnad, drömmen i det tysta skogsdjupet, som åter-skänker lifvets ursprungliga, hvilande ro! Om Söderberg öfver hufvud ej skrivit mer än detta poem, hade det bort markera en plats inom vår lyrik.

För denne poet vore naturens vår och ungsom-mar ej hvad de äro, speglade de icke äfvensinnets. Han är nyromantiker i den eviga mening, att han känner allt yttre som ett inres sinnebild — "Alles vergänglichliches ist nur ein gleichniss" — "för hvar urbild, i vårt hjärta buret, en mot-bild föds ur hjärtat af naturen" (Goethes och Atterboms bekanta formler). "Jag älskar det unga, det spirande löftesrika", sjunger Söderberg ur sitt hjärta, och från Valborgskvällens ungsom-fest, från de hvita mössornas och student-fanornas Uppsala går det en fläkt genom hans olika diktsamlingar. Barnets rike jämför han med maj:

Allt af daggfrisk skönhet strålar, allt i ostörd lycka ler.  
Direkt utsjunger han väl endast sällan det unga sinnets kult i så goda poem, som hans hem- och naturdikter äro. Men hvad som är mycket bättre, denna ungdom *lefver* i hans hela alstring, och då jag kallat hans poesi vårlig, blir det sålunda i ny och fördjupad mening. Hur sällan får man säga detsamma om de senaste tjugufem årens lyrik!

## KÖP Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven i kulört och hvitt.

Sändes tull- och portofritt direkt till privata.

Schweizer & Co, Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Han diktar då ett "hell till lifvet":

Du jordelif, jag har dig kärt  
och skall dig alltid lofva,  
ty med all birst du lof är värdt  
och är vår Herres gåfva.

Jag skall dig signa, fagra värld,  
att jag i dig fått lefva.

I få ord sagdt: Söderbergs poesi suger sin näring ur lifvets värden, icke ur dess dis-harmonier. Och att hans idealism är kristen, kastar en belysning öfver hans poesi, hvil-ken — i dubbel mening — förklarar.

Vemodet sjunger ju i hans verser om ungt och fagert som förgår eller minnen som länge sedan varit, men det är ett lyckligt vemod. Det kan taga så karaktäristiska uttryck som i "Stilla död", hvilken börjar med en skön och knapp målning af september ("rena dagrar flor af klarhet spinna" om dess dödsdömda fågring) och fortsätter:

Vi dricka sommarns afsked i en drufva,  
ej genomglögd af det heta blod,  
som minner oss om blomningsdagar ljufva,  
men kyligt svalkande likt höstens flod.

Allt är så lyckligt lugnt. — —

Eller den ännu förträffligare "Melancholia":

Milda svårmod, som mig jämt ledsagar,  
hvar på lifvets vägar än jag går,  
aldrig du förmörkar mina dagar,  
aldrig du mig gifver hjärtasår.

Du är blott den ton som starkast klingar  
i min själ och där en aning när,  
att den fröjd, som jorden huld oss bringar,  
snar och flyktig och förgänglig är.

Ej den tonen för mitt öra ljuder  
lik en höststorms vilda symfoni,  
där i hvarje klangvåg vreden sjuder,  
mängd med ångestfull förtviflans skri,

nej, likt vislåt öfver lugna vatten,  
när en juniafton sakta dör  
och, i samma stund den flyr för natten,  
röda rosor öfver djupen strör...

Slutstrofens skönhet är betydande, hela po-emet är sällsynt vackert. Och detta medvetande om alltings förgänglighet, hvilket afsätter ett djupt och själfullt vemod, likt en solned-gångs bortdöende, hvarför får dess ton alls intet af den musik från Inferno, som annars lurar i tusen och åter tusen moderna verser om död, mask och förintelse? Hvarför känns ej en aning om förruttnelse ur dessa och andra söderbergiska strofer om samma motiv, hvarför är luften i dem den rena och svala junikväl-lens i en stilla allvarlig svensk furuskogsnejd? Männe ej det innersta och verkliga svaret därpå gifves af skalden själf så:

Mörkrets och förintelsens nirvana,  
där de hopplost trötta söka hamn,  
du är ej det sista mål vi ana,  
ej vi trå att sjunka i din famn...



*Undertecknad, som jag  
 av Grannes hörseltrösk,  
 eller densamma motiver  
 alla angräk på en god  
 bilag och drag trösk och  
 handtrösk.*

*Lagerberg Lethelius  
 sty. af Lilla Hjälpebo och  
 Östergötterns församling i...*

## IV.

Söderbergs böcker innehålla ännu ett antal naturdikter, som gärna frammana stillhet och ro och stundom äga målande skönhet (såsom "Kvällsidyll", "Vinternatt", "Snödagrar" och flere andra). Han kan där verka som kolorist, men lika litet, som när hans dikt får färg af nordisk våring och vårhimmel, blir den någonsin yppig. Det uppsvenska landskapets kyska, furukarga skönhet afspeglas i den. Ibland blifver den direkt sång och visa, som i den sköna dikten om vallarluren:

"Klinga, klinga, vallarlur,  
 djupt i skogens gömma,  
 där i skygd af björk och fur  
 blanka vatten drömma!

Där föds ny min gossehåg,  
 kvitt all sorg och möda,  
 där med än ej grumlad våg  
 glädjens källsprång flöda.

Hvad jag renast tänkt och känt  
 tolka, trolska instrument;  
 mörkt i möll och ljus i dur,  
 klinga, klinga vallarlur!"

En så lefvande kärlek till hem och bygd fortsättes i kärleken till det större hemmet, den större bygden, till Sverige själft. Det trofasta vidhängandet vid det vackra och värdefulla, som vi redan upplefvat eller mottagit i arf, fortsätter i vidhängandet vid fäderneslandets minnen och vid sådant gammalt, som är ärevördigt. Då Söderberg besjunger Hazellius, Skansens skapare, är hans hjärta med. Han diktar en manlig sång om den gamle biskop Tomas, måhända hans bästa patriotiska dikt. Han ställer en svensk "lösen":

Fritt sope ur världen en vårens storm  
 hvar utlefd mening, hvar stelad form,  
 men ve den storm som förspri  
 vårt lifsarf från gångna tider.

Hans pietet firar Gunnar Wennerberg, C. R. Nyblom, Carl Snoilsky.

Emellertid, det kan ej nekas att — som jag redan påpekat — denna hans poesi för det mesta ter sig ojämförligt mer slätstruken än den, som är lyriskt intim. Äfven Söderbergs religiösa lyrik synes mig stå litterärt högst, när den blifvit till situationsbild, som i ett gripande stycke "I dödsskuggans dal", eller när den så att säga kommer in från sidan, blott antydd — till exempel då det lilla kvädet "I lust och nöd" i allra sista raden får ett plötsligt religiöst slutfall, som höjer sig och dikten upp i det sublimala. Eljes kämpar författaren nog förgäfvat, då han åt dessa motiv, som behandlats af otaliga, skulle gifva någon litterär förnyelse.

Äfven de få storstadbilder, som dyka upp i Natan Söderbergs diktböcker, kännetecknas karaktäristiskt däraf, att skalden mot storstadens ofrid sätter drömmen om den fjärran landsbygdens frid, dess gyllne solnedgång,

dess mörka skogar kring stilla vatten, dess aftonbön och aftonringning. Och han känner sin själs enslighet, han som hvarje människa med djupare läggning:

"Mitt lif i skuggan förrinner,  
 i gömda dalar jag går,  
 där kanske ej någon finner,  
 när jag gått hädan, mitt spår.

Från orons värld, där det kämpas  
 en hetskamp om själviskt väl,  
 mig ekon hinna, men dämpas  
 af stillheten i min själ.

Allt mera sällan jag lockas  
 att styra min vandring dit,  
 där människorna tätast flockas,  
 men söndras i kif och split.

Mitt lif i skuggan förrinner...

Sådant är vemod, men icke sorg, ännulångt mindre brustenhet och förtviflan — snarare de gömda dalarnas lycka. Och vi ha sett, hur den poet, som känner, att hvad han engång gifvit sin kärlek, det kan ej vissna, ty det har blifvit ett med ett evighetsväsen — hur han också har så mycket ljusare ord för sin själs stillhet:

Genom hjärtats öppna dörr  
 draga känslor unga,  
 sorglös glädje liksom förr  
 jublar på min tunga.

Och inför min tjusta syn  
 hägra vidder ljusa,  
 klar och majblå strålar skyn,  
 varligt träden susa...

Denna harmoni tillhörde oftare en gången litteraturperiod än vår. Men när den personligt förnyas till personlig poesi, hvilken dumhet skall det då icke till för att kalla den föråldrad? Vore den faktiskt detta, vore det nog ett fattigdomsbevis — men icke för poeten, utan för hans samtid. Låt oss i stället hoppas kunna lyckönska denna samtid därtill, att äfven en poesi som Natan Söderbergs måtte vara dess äkta och otvifvelaktiga barn!

## INTERMEZZO. SKISS AF HANNA LUNDHOLM.

I PRAKTVÅNINGEN hade feststämningen nått till sin höjdpunkt. Det elektriska ljuset, som dämpades af mjölkhvita, liljeformiga kalkar eller tilläts fritt blända från kristallkronornas slipade rosetter, reflekterades af spegelytor, förgyllningar och blankbonade parkettgolf. Gästerna, uppgående till ett hundrafemtial, fyllde festgemaken med ett blandadt sorl af muntert glam och glada skratt. Orkestern spelade några takter — ett gif akt åt de danslystna att ordna sig till fransäs.

Två väninnor, som oförmodadt sammanträffat på festen hos den store finansmannen, hade slagit sig ned i danssalen, nära ingången till det s. k. rocorummet, där värden, som var ifrig samlare af porslinsfigurer och som hade till specialitet flöjtblåsande herdar och herdinnor med schäferhattar och stafvar, hade låtit uppställa det dyrbaraste och mest sällsynta, som han kommit öfver i denna väg.

Efter de första hälsningarna borde väl egentligen ett mera förtroligt samtal hafva kommit i gång mellan Anna och Mary — i barndomen och de första ungdomsåren hade de på tal om hvarandra brukat säga: "min käraste skolkamrat", "min bästa vän" — men de hade varit åtskiljda allt för länge, och ingen af dem ville vara den första att bryta den förbehållsamhet, som lifvet så småningom lär äfven öppenhjärtiga naturer att iakttaga rörande egna, mera intima angelägenheter. Sedan länge hade de endast

hört ifrån hvarandra genom vänner eller vänners vänner — deras brevväxling, som en gång varit liflig, hade tynat af och slutligen helt och hållet dött bort.

"Jag ämnade naturligtvis söka upp dig," sade Anna, "men vi ha knappt hunnit installera oss i den våning, som vi hyrt för vintern. Min man har ett kommittéarbete att fullgöra häruppe, och detta är anledningen till, att vi för en kort tid ryckt oss lösa från vårt lugna landtlf."

Som Mary föreföll något förströdd och tycktes ägna en god del af sin uppmärksamhet åt de par, hvilka, i afsikt att delta i dansen, trädde in genom en i salens mitelvägg befintlig bredare dörröppning, använde Anna en paus i deras samtal till att närmare granska den så oförmodadt återfunna ungdomsväninnan.

"Hon ser äldre ut än hon är," tänkte Anna. "Kvinnorna i hennes släkt äro eljes kända för att länge bibehålla sin ungdomlighet."

"Du dansar inte mera — eller hur?"

Frågan föranleddes af det spända intresse, hvarmed Mary granskade hvarje par, som trädde in genom den breda dörröppningen.

"Jag anser mig vara ur dansen för länge sedan," svarade hon Anna och vände för ett ögonblick ansiktet fullt mot den frågande. I hennes stämma förmärktes en lätt skälfning, hvilken ej undgick Annas öra.

"Så allvarligt hon tar det," tänkte denna. "Min fråga var ju framkastad mera på skämt."

"Min man är inte här i afton," fortfor hon efter en kort paus. "Den skarpa vinterkylan har skaffat honom ett anfall af influensa. Men jag är likväl ej utan manligt beskydd. Min son har lofvat taga hand om mig," sade hon skrattande.

"Jag har haft en liten flicka, som ligger begravd på Montmartres kyrkogård," afbröt Mary — tämligen omotiveradt såsom det föreföll Anna, så mycket mera, som det sätt hvarpå orden yttrats, ej förrådde, att väninnan kände någon rörelse vid minnet af hvad hon förlorat. Anna var mot sin vilja obehagligt berörd.

"Hon talar, som om hon ej visste hvad hon själf sade, eller som om det vore frågan om någon för henne helt och hållet likgiltig — om någon annan kvinna, som förlorat och lämnat kvar sitt döda barn nere i det främmande landet. Hvad är det, som fattas henne?"

Anna lät ovillkorligen sin blick i sällskap med väninnans glida öfver till en annan sida af danssalen.

"Ah, Leopold Bure — han är således ändå här i kväll."

Hon kände genast igen honom efter de fotografier, hon sett och efter de afbildningar, som hon kommit öfver i illustrerade tidskrifter. I tysthet prisade hon sin instinkt, som ingifvit henne motvilja för att röra vid Marys familjeförhållanden, som hindrat henne från att göra frågor, hvilka likväl bränt på hennes läppar. Leopold Bure, Marys man, var således på festen och Mary hade ingenting sagt därom.

"Så ledsamt, att jag glömde min lorgnethemma," sade Anna, följande ögonblickets ingifvelse. "Du vet ju sedan gammalt, att jag lider af en lindrig närsynthet, som tilltagit med åren. Nu har jag inte det rätta nöjet af att se på dansen. Jag känner ju likväl ej igen andra än dem, som äro alldeles i min närhet."

Mary muvlade några otydliga ord till svar. Hennes ögon voro fastvuxna vid den plats på sekonden, som innehades af mannen med det yfviga, starkt gråsprängda håret och den breda pannan. Han räckte just handen åt sin dam, en ståtlig, rödblond valkyria, som var iförd en toalett, hvilken visserligen kunde sägas vara smakfull, men som likväl ovillkorligen måste draga till sig allas uppmärksamhet.



Den tokige Leopold Bure! Så hade Anna fordom hört honom benämnas af alla dem, som ej kunnat förlika sig med Marys val. Själff hade Anna aldrig sammanträffat med honom. Hon hade vistats vid en utländsk badort den sommar, när Marys övåntade och något brådstörtade giftermål kom till stånd. De nygifta hade ifrån Sydsverige flyttat öfver till det lilla grannlandets hufvudstad, där de under de första åren hufvudsakligen lefvat på räntorna af Marys ärftda kapital. Anna hade en gång rest dit i afsikt att söka upp väninnan samt äfven för att taga i skärskådande den utställning af Leopold Bures arbeten, hvilken lät så mycket tala om sig. Af en tillfällighet kom hon att först besöka utställningen, och därefter förlorade hon helt och hållet lusten att göra den tillämnade visiten hos Bures. Hon fruktade för att möta en forskande fråga i Marys blick — utställningsbesöket hade ju knappast kunnat förbigås med tystnad.

Leopold Bures måleri kunde vid denna tidpunkt betecknas som det rena vanvettet, och Anna hade med bästa vilja i världen ej kunnat afhålla sig från att falla in i den skrattkör, hvilken regelmässigt uppstämde framför flere af de exponerade dukarna och isynnerhet framför den, som i katalogen var upptagen under rubriken: "Den sköna italienska chansonettsångerskan Bottini". Den "sköna" sångerskans bild var nämligen en ren karrikatur. Men Leopold Bure hade blifvit omtalad — han hade gjort sitt namn känt, och efter någon tid gjorde han det äfven, och detta med fullt berättigande, berömdt genom sina landskap i läckra, fina färger, med motiv hufvudsakligen hämtade från slättbygden.

"Har du väntat på mig länge, mor?"

Denna fråga ställdes till Anna af en helt ung man, som obemärkt närmat sig.

"Jag kunde verkligen inte komma ifrån förr," fortfor han med öfvertygande ifver. "Min chef höll mig kvar inne i rökrummen."

Anna antyde med en rörelse, att hon inte var ensam — i hastigheten och ifvern förbisågs detta af den nykomne.

"Min son," presenterade hon. Det föll sig svårt för henne att dämpa det jubel, hvilket alltid lade särskild klang i hennes stämma, när hon uttalade dessa båda ord.

Mary vände sig dröjande mot den unge mannen och besvarade hans hälsning. En mörk rodnad, hvilken legat som en sky öfver hennes ansikte, hade nu förtätat sig till starkt begränsade röda fläckar på kinderna.

Den unge mannen såg sig om i salen och slog sig sedan ned vid moderns andra sida. Vid ett tillfälle, när orkestern föll in mera bullrande än forut, hviskade han till henne: "Leopold Bure och en fröken Wahl — skulptris, efter hvad jag hört sägas. Som konstnärinna är emellertid hennes namn ännu helt och hållet utan klang. Där talas mycket om henne och Bure."

"Hvarför har Mary kommit hit i kväll?" sade Anna till sig själf med svidande ömkan. "Är det henne omöjligt att resignera? Öfverstiger det hennes förmåga att hålla sig borta, så länge hon ännu äger makt och rättighet att störa genom sin närvaro?"

"Önskar du någon slags förfriskning, mor," hörde hon plötsligt sin son yttra. "Eller skall jag kanske föra dig ut till supén — den serveras visst med det snaraste."

Anna log. Så lik sig han var, hennes stora gosse, som i barndomen, när han aldrig kunnat bevakas till att erbjuda en kvist mogna hallon, som han brutit af i skogen, eller en särskildt vacker blomma från trädgården åt någon annan än henne, äfven om främmande voro närvarande. Med lekfullt trots hade han alltid vid dessa tillfällen satt sig öfver de la-

gar, som gästvänskap ålade. Men i dag måste han i främsta rummet sysselsätta sig med Mary. Kalla, nyfiket forskande blickar voro riktade på denna från flere håll.

"Min son ber att få föra dig ut till supén," sade hon till väninnan. "Jag lånar honom åt dig för en liten stund," fortfor hon med ett gladt och godmodigt leende. "Själff kommer jag snart efter."

Mary reste sig långsamt och lade sin arm i den unge mannens. De försvunno genom dörren till roccorummet.

Fransäsens sista tur pågick. De dansande bugade, skiljdes åt och begäfvos sig af på promenad — damerna just åt det håll, där Anna befann sig. När Leopold Bures dam nalkades, såg hon skarpt på denna och mötte under några sekunder blicken från ett par ögon, kalla i färgen som en kylig marshimmel. Men håret flammade. De små kammar af matt rödaktigt guld, som voro instuckna däri, verkade endast som en dunklare nyans mot de vågiga bucklorna.

"Hvarifrån har hon fått detta egendomliga hår," tänkte Anna. För ögonblicket föll det henne ej in, att konstlade medel åstadkomma större underverk än en förändring af den ursprungliga hårfärgen.

De dansande möttes, och Anna lade med ovilja märke till, att Leopold Bures dam stödde sig på hans arm tyngre än som strängt taget kunde anses vara passande. Hon såg upp mot sin kavaljer med ett gåtfullt leende, och en snabb, hypnotiserande glimt bröt för ett ögonblick igenom det kalla lugnet i hennes mattblå ögon.

"Hon älskar honom inte," fastslog Anna i tankarna. "Den som älskar, nedlåter sig inte till att använda koketteriets mest banala konstgrepp. Om hon älskade honom uppriktigt, vore det ändå någon ursäkt. Men hvarför lämnar hon inte denne man, som redan är bunden vid en annan, i fred? Söker hon fångsla den berömda konstnären vid sig för att vinna någon fördel — hon, som själf ännu ingenting är?"

Vänskapen för Mary vaknade med styrka och värme som i forna dagar och gjorde Anna skarpsynt.

Med hjärtat fylldt af bitterhet för väninnans skull förde hon åt sidan dörrdraperiet vid roccorummet.

Mary och hennes son stodo framför en andra dörr, som fanns därinne, och som vette åt ett kort galleri, hvarigenom de par, som deltagit i dansen, defilerade på väg till matsalen. När Bure och hans dam passerade förbi, inbegripna i ett lifligt samtal samt helt och hållet upptagna af hvarandra, kände den unge mannen, huru en häftig skälfnings genomilade den arm, som hvilade på hans egen. Men umgänget med modern hade hos honom väckt och utvecklats en fin och ömsint grannlaghet. Han förrådade ej, vare sig med blick eller rörelse, att han ägde någon vetenskap om den förbiseddas förödmjukelse. Leende gjorde han henne uppmärksam på en urna, ett dyrbart konstverk, som var uppställdt i galleriet. Hans tankar gingo emellertid i en helt annan riktning. Han var ett barn af sin tid, och därad hade han lyssnat till den nya frihetsläran — till maningen att söka lifsstegring genom en ny kärlek, när gamla band brista eller när den känsla, som en gång kom dem att knytas, håller på att kallna och dö. Men skulle ej segern för den nya läran blifva dyrköpt? Skulle den ej i de flesta fall komma att kosta alltför mycket ädelt blod — här kastade den unge mannen en blick på sin följeslagerska — trofasta, hängifna själars blod?



**Köp Vänersborgs Balskor!**  
**Bästa svenska fabrikat!**  
**Lätta! Eleganta! Hållbara!**  
 Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.  
 Tillverkas som specialitet efter Wienermetod af  
**Aktiebolaget**  
**A. F. Carlssons Skofabrik,**  
**Vänersborg.**  
 Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i riket.

**NILS FORSBERG OCH HANS TILLÄMNAD UTSTÄLLNING.**

UPPE PÅ den brant stupande åsen, hvarifrån Helsingborgs hvita villor, inbådade i grönska, med berättigad själfkänsla blicka ut öfver Sundet, har Nils Forsberg en rymlig och praktiskt inredd atelier.

Här i detta nordens Genua lefver konstnären sedan 1½ år tillbaka — utan att därför ha afbrutit all korrespondens med det kära Frankrike, hans andra fädernesland.

Han behöfver bara gå utom sin atelierdörr, så har han en hel skara vänner från Paris, hvilka pocka på att taga hans uppmärksamhet i anspråk. Det är nämligen de allra näpnaste spalterfruktträd, utsökta rosor och buskageväxter af olika slag, hvilka konstnären bragt med till Sverige från staden vid Seine. Och de ha efter allt att döma trifts godt i den svenska jorden — tack vare den exemplariska ans och vård, som ägnas dem.

I den lilla trädgården kan man ofta se honom, handterande spade eller kratta, ty han släpper ej in någon i sin atelier, då han arbetar, och det gör han nästan alltid. Men vill du se elden flamma i hans blick och de lifliga gesterna beledsaga orden, då skall du föra samtalen in på Frankrike, detta Paris i hvilket han tillbragt 37 år af sitt lif — tredje kejsardömet, kommunens och republikens Paris.

Tillhör du en af de få dödliga, som få titta in i hans atelier, så företer denna en lika brokig anblick som hvarje annan historiemålarens helgedom — en blandning af sköldar och rustningar, peruker och spetskragar, hillebarder och sönderskjutna fanor, kort sagdt ett historiskt museum i miniatyr, allt mot en fond af studier, ungdomsarbeten, ofullbordade taflor och solida konst saker.

En utmärkt reproduktion af Forsbergs märkliga tafla *Les Sallimbanques* kunna vi ej undgå att lägga märke till.

Och vi erinra oss hvad den geniale konsthistorikern, en af de största i sin samtid, Julius Lange, på tal om denna taflas förtjänster yttrar i ett af sina arbeten:

*Forsberg kom allt för sent till erkännande i Frankrike.*

\*

För omkring 6 år sedan råkade vi Forsberg — äfven denna gång i Helsingborg — full af entusiasm. Det var en stor tanke, som inspirerade honom, hvars realiserande skulle tagit år af hans lif i anspråk, en gärning som på ett intimt sätt skulle knutit hans namn till fosterbygden. Han ville smycka den gamla metropolitankyrkan i Lund — Skånelandets stolta medeltidsdröm — med fresker, skapa en serie bilder i stort mått från den kristna kyrkans segertåg genom världen.

**LUZERN**

Förnäm vistelseort under sommaren.  
**G: D HOTEL NATIONAL.**  
 Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.



Det var ett värdigt arbete för den ännu i sin fulla kraft varande konstnären.

Från flere håll erhöill han påstötningar att gripa verket an. I den tanken, att en offentlig täflan var nära förestående, tog han itu med uppgiften, full af energi. Efter ett års arbete sågo ett 10-tal skisser dagen. Men någon täflan hördes ej af... Vederbörande tycktes ej alls betrakta saken såsom brådskande. År efter år gick. Och först 1908, efter hvad det nu förljudes, kommer troligen en offentlig täflan att utlysas.

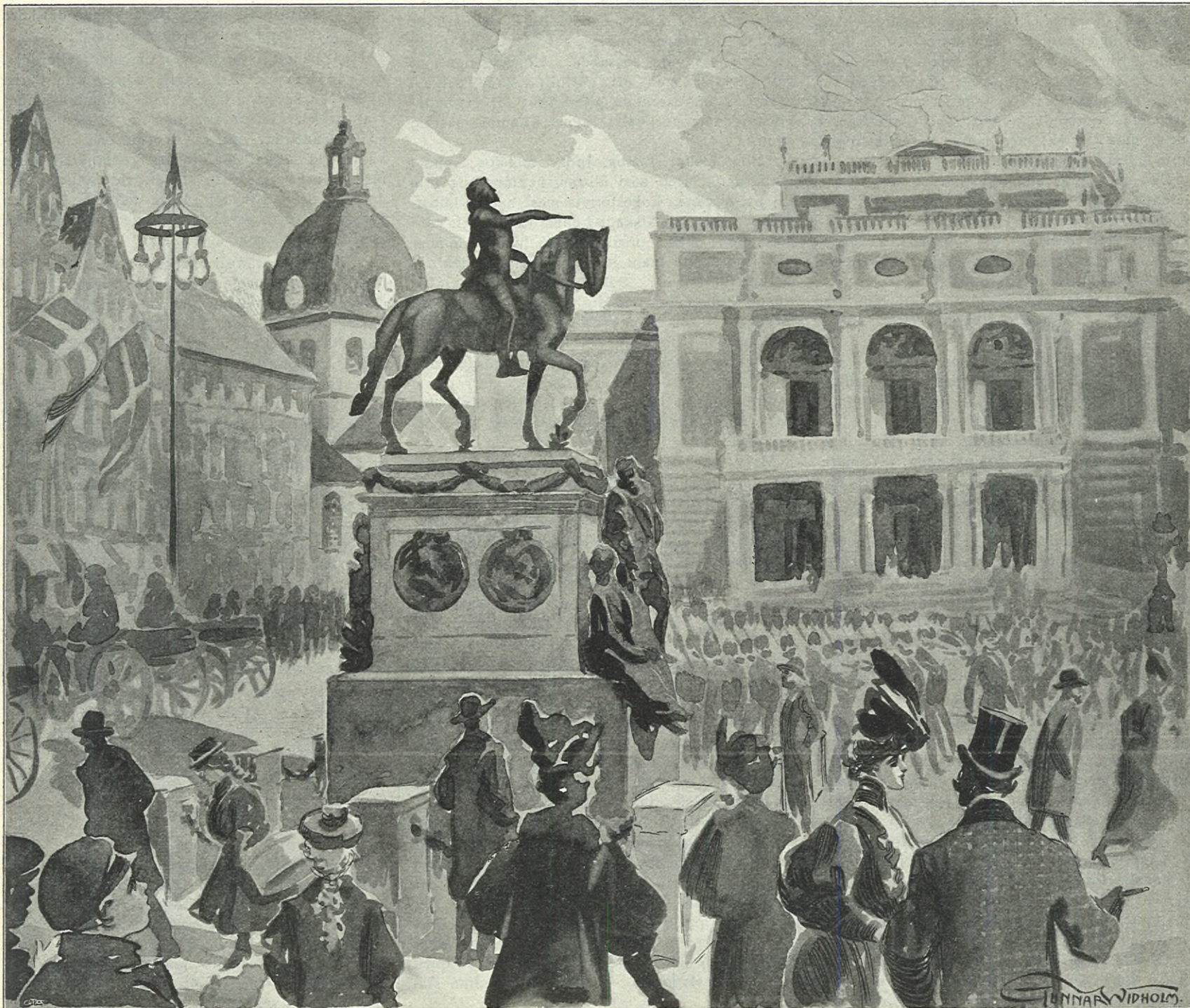
Åtta år äro en lång tid af en konstnärslif — isynnerhet då han



NILS FORSBERG I SIN ATELIER I HELSINGBORG. FOTO FÖR IDUN AF ALFRED B. NILSON.

redan öfverskridit lifvets middagshöjd. På mindre än hälften af denna tid hade, som bekant, Michelangelo fullbordat takmålningarna i det Sixtinska kapellet. Fastän eftervärlden ej rätt vet hvem den har mest att tacka för tillkomsten af dessa skatter — Michelangelo Buonarrotti eller hans hänsynslöse pådrifvare Julius II. Synd vore det emellertid att söka påbörda domkyrkorådet i Lund något som hälst påbrå i detta afseende med bemälte nitiske kyrkofurste.

Att Forsberg tog sin sak på allvar, där om vittna de skisser, han presterade under den tid han sjöd af



GUSTAF ADOLFS TORG I STOCKHOLM MED RYTTARSTATYN AF GUSTAF II ADOLF, NU TILLÖKAD MED GRUPPBILDEN AF AXEL OXENSTIERNNA OCH HISTORIENS GUDINNA. ORIGINALTECKNING FÖR IDUN AF GUNNAR WIDHOLM.



(un des Tympians) som var afsedd för långskeppet

Nils Forsberg Paris 1902



Erkebiskop Eskil hade blivit gammal och svag och nedlade der för Högtidligen i Lunds Domkyrka under stor rörelse bland folket sin Biskops-staf 1177. På Konungens uppmaning att utkora sig en efterträdare vände han sig till Absalon med dessa ord. Om jag nämner den värdigaste skall jag göra honom smot. Men om jag icke nämnde honom skulle jag förtörna min Gud derför utväljer jag min vän och frände Absalon till Lunds-Ärkebiskop. Dessa ord hälsades med jubel af alla. Absalon själl vägrade dock att mottaga en värdighet som skulle skilja honom från hans kära Själand. Då man med våld sökte föra honom till Årke-

Biskopstolen värjde han sig tappert och det var förgäves man försökte förmå honom. Tagga platts på Erkebiskopstolen allt under folkets och Presternas Sång. Absalon klagade öfver valet hos Påven till hvilken äfven Eskil och Waldemar vände sig med bön om Stadfästelse deraf - e. t. c. På detta sätt mottog ändtligen Absalon Lunds-Ärkestift. Och fick då Absalon en makt som alldrig förr eller sednare kommit någon Dansk Prelat till del. Stor Statsman, och den Danska Kyrkans Styresman var i allt sin Konungs trognaste vän och Rådgifvare samt sin tid - Sitt folks ledare och uppfostrare -



NILS FORSBERGS FÖRSLAGSSKISSER TILL VÄGGMÅLNINGAR I LUNDS DOMKYRKA. 1. BISKOP ABSALON VÄGRAR ATT MOTTAGA ÄRKEBISKOPSVÄRDIGHETEN I LUND. 2. ANSGARIUS PREDIKAR FÖR KONUNG BJÖRN VID BIRKA. 3. JOHANNES DÖPAREN PREDIKAR FÖR GREKER OCH ROMARE. 4, 5, 7, 8 EVANGELISTERNA MARCUS, LUCAS, MATHEUS OCH JOHANNES. 6. VÄRLDARNES KONUNG TRONANDE PÅ REGNBÅGEN. FOTO FÖR IDUN AF ALFRED B. NILSON, HELSINGBORG.



ifver och arbetsglädje för saken. I hvad mån han lyckats? Därom tillkommer det nu allmänheten att döma — den konstförståndiga allmänheten.

Under den långa väntans dagar har emellertid intresset för kyrkmåleriet dödats hos konstnären, och äfven om han nu finge ett officiellt erbjudande, skulle han afböja det. Men hans afsikt är att utställa dessa skisser i några af Sveriges större städer jämte fyra arbeten från hans senaste produktion. Och då utställningen står i samband med ett lotteri, som nu under hösten kommer att anordnas, är det att hoppas, att den sträfsamme konstnären röner en väl förtjänt uppmuntran.

Till slut några ord angående konstverken i fråga.

*Rex gloriae*, världarnes konung, tronar på regnbågen, iris, omgifven af evangelistsymboler och stjärnbilder. I vänstra handen håller han "böckernas bok", medan han lyfter den andra, välsignande.

En episod ur den myndige prelaten Absalons lif har konstnären framställt på ett verkningfullt sätt. Händelsen, som föresväfvat målaren, är hämtad ur Skånes medeltida historia.

Då ärkebiskop Eskil på konung Valdemars begäran föreslog Absalon till Lunds metropolit, vägrade Absalon, som ej ville lämna sin biskopsstol på Seland, att mottaga värdigheten. Ett tumultuariskt uppträde följde nu mellan de valberättigade, som med våld sökte afkläda honom den Roeskildska biskopsskruden, och Absalon, hvilken handgripligt värjde sig, döf för alla förställningar. Först en påflig bulla, som tillförsäkrade honom äfven Roeskilde stift, förmådde bringa den halsstarrige biskopen till förnuft. Uppträdet i fråga har konstnären åskådliggjort med kraft och dramatiskt lif.

"Ansgarius predikande för konung Björn vid Birka" är en komposition af förträfflig helhetsverkan. Å en annan skiss, betitlad "Johannes Döparen predikar för romare och greker", har på ett symboliskt sätt framställts kristendomens seger öfver den döende antiken.

De fyra evangelisterna äro förträffligt karaktäriserade och af verkligt bestående värde, i linjeskönhet och monumental enkelhet söka de sin like. Färgbehandlingen är utsökt känslig och diskret.

Ett par större kompositioner, Luther i Worms 1521 och en scen från trettioåriga kriget, afsedda att ingå som ett led i kyrkomålningarna i fråga, hade äfven konstnären påbörjat, men de blefvo ej fullbordade.

ALFRED B. NILSON.

## OM DE FINSKA KVINNORNAS RÖSTRÄTTSSEGER.

DE FINSKA KVINNORNA ha som bekant nått fram till den politiska medborgarrätt, för hvilken deras svenska systrar ännu torde få kämpa en ganska lång tid framåt.

Huru de nått därhän, därom berättade härom aftonen i Musikaliska akademins stora sal den



DR MAIKKI FRIBERG. FOTO FÖR IDUN.

kända finska kvinnoaksifrarinnan dr Maikki Friberg, inför en stor skara intresserade. Föredraget hölls som svar på en uttrycklig begäran sedan Köpenhamnskongressens dagar från Föreningen för kvinnans politiska rösträtt och tycktes till öfvervägande del bestå af dess medlemmar. Hufvudstadsdamerna i allmänhet föreföllo ej ha haft något intresse af saken, ty de lyste genom sin frånvaro som den mondäna världens damer i den här metropolen för sed hafva, när det ej gäller basarer, teaterpremier eller musicerande underbarn.

Dr Friberg började med att tala om Finlands skilsmässa från Sverige för snart ett sekel sedan, skildrade den första lugna tiden därefter och folkets goda förhållande till de författningsrespekterande tsarerna samt kom sedan in på den Bobrikoffska regimen och dess utmynnande i februari-manifestet, som splittrade finnarne i två grupper: motståndspartiet och undfallenhetspartiet.

Med adressen till tsar Nikolaus började den finska kvinnans gestalt skynta i den politiska rundmålning, som dr F. i sitt lugnt och distinkt flytande föredrag upprullade. Det var hufvudsakligast kvinnorna, som skrefvo ut de tusentals kopior, som spredos öfver hela landet för att undertecknas, och det var till en god del kvinnor, som ombesörjde agitationen för att samla underskrifterna. Dr Friberg var själf en af de 400 som opererade i Helsingfors, och af egen erfarenhet visste hon att berätta om den mot-agitation, som samtidigt bedrefs från ryssvänligt håll och skapade oro och misstänksamhet i synnerhet bland de obildade. Som ett vapen mot de ljusskygga motståndarna bildade de finska kvinnorna sin organisation för att sprida politisk upplysning, väcka och främja nationalitetskänslan, men det var denna, som Bobrikoff nekade föreringsrätt. Senare kom den emellertid till stånd.

Under de sista svåra Bobrikoffska åren stodo kvinnorna outtröttliga vid männens sida, distribuerade den i hemlighet tryckta agitatoriska litteraturen och samlade pengar till understöd för de under olaglighetstiden förörättade.

När efter rysk-japanska kriget och generalstrejken befrielsen äntligen kom med 4 november-manifestet, började de agitationen för sin egen sak. Tanken att det endast var en liten grupp radikala kvinnor, som önskade del i den allmänna rösträtten, måste bekämpas. Hundratal möten höllos på landsbygden och i städerna, och från hvarje utsågos ett par medlemmar till den allmänna delegationskonferensen i Helsingfors. På så sätt lyckades man få alla samhällsklassers kvinnor representerade och konferensen fick de finska kvinnornas önskningar så klart formulerade, att landtdagen inte längre kunde tveka, utan gaf dem den fulla medborgarrätten.

En biografi, hvori dr Fribergs person och verksamhet på ett intressant sätt belysas, återfinnes i Idun n:r 42 för år 1898.

## "PROGRESSUS".

VI MEDDELA här en afbildning af en aldeles ny diskings- och desinfektionsmaskin kallad "Progressus". Denna maskin, som till sin idé är tysk och af löjtnanten vid Kungl. Svea trängkår E. B:son Lilliehöök till Sverige införts med några förbättringar, bör tillfredsställa alla fordringar på en fullständig rengöring, desinficering och torkning af alla slags matkär. För sjukhus, sanatorier, hoteller, restauranter och ej minst för militära etablissemang och inrättningar samt anstalter, där en mängd personer dagligen utspisas, är denna uppfinning i allo värd att med största intresse omfattas och understödjas.

Progressus består i hufvudsak af tvänne cisterner pressade ur en enda plåt, antingen en järnplåt, starkt förzinkad, eller en kopparplåt, starkt förtennt, samt en hissriktning med hisskorg. Under maskinen befinner sig allt efter förhållandena i diskrummet en gas-, ång-, kok- eller elektricitetsuppvärmningsapparat. Ena cisternen tjänar till diskingsrum, den andra till desinfektionsrum. Vattnet i det förra hålles handvarmt (35 à 40 gr. Celsius), under det att vattnet i desinfektionscisternen bringas till kokpunkten.

Då man vid "Progressus" sökt erhålla en fullständig rengöring af matkärnen, har man återgått till diskning för hand — ett par förut på andra håll gjorda försök att konstruera en maskin, som på mekanisk väg skulle diska alla kärl ha misslyckats — såsom varande det enda fullt tillförlitliga sättet. Sedan kärnen diskats, läggas de i desinfektionskorgen och nedsänkes denna trenne gånger i det kokheta vattnet. På grund af maskinens konstruktion afrinner allt smutsigt vatten till diskcisternen, så att vattnet i desinfektionscisternen äfven efter en diskning af ett mycket stort antal tallrikar etc. är aldeles rent, detta till olikhet mot äldre konstruktioner.

Efter upptagning af kärnen ur desinfektionscisternen äro dessa rengjorda, desinficerade och nästan ögonblickligen aldeles torra, så att de aldrig behöfva gnidas med några torkdukar, med ett ord färdiga till ny servering.

Ensambörsäljare af maskinen är grosshandlaren Fritz Norbin, Stockholm.



DISKNINGSAPPARATEN "PROGRESSUS" I VERKSAMHET.

**HÔTEL FENIX**  
STOCKHOLM

fashionabla festväningar rekommenderas för  
BRÖLLOP, BALER, MIDDAGAR m. m.  
Allm. tel. 65 22. Kostnadsförslag upprättas på begäran. Rikstel. 71 22.



GUSTAF ADOLFSSTATYN.

ÄNDTLIGEN ha stockholmarne genomlidit plågan att se en af hufvudstadens bästa platser under ett och ett kvarts års förlopp skämd af ett anskrämligt plank. Gustaf Adolfsstatyn står färdig i sitt nya, d. v. s. ursprungligen tänkta skick, och den 6 november, Lützen-dagen, skall kungastoden officiellt förklaras färdig.

Tillfället kommer bland annat att högtidligt hållas med en defilerings af 12,000 folkskolebarn, hvilka med flaggor i händerna skola marschera upp på torget.

Gustaf Adolfsstatyn, som på bekostnad af rikets ständer restes år 1791 och aftäcktes 1796, är som bekant modellerad af skulptören Larchevesque. Piedestalen är uppförd af fin-slipad kolmårdsmarmor med sockel af polerad granit. De vid piedestalens båda kortsidor utspringande plintarna afsågo att uppbära dekorativa anordningar, till hvilka skulptören dock ej hann utföra modeller. Först efter Larchevesques död uppdrogs åt statybildhuggaren Sergel att fullborda konstverket. Denne konstnär modellerade den nu uppsatta figurgruppen, hvilken, som bekant, framställer Axel Oxenstierna och historiens genius.

Af brist på medel kunde gruppen emellertid ej gjutas i brons, lika litet som den vapentrofé, hvilken kläder piedestalens bakre kortsida. Statyn fick stå ofullbordad ett århundrade och under tiden höjdes torget genom planering, hvarvid statyn med sina plintar blef lägre än den varit från begynnelsen.

I december 1901 frambar hr Christian Lovén i stadsfullmäktige en motion, hvari uttalades nödvändigheten af att Gustaf Adolfsstoden höjdes och kompletterades med den för stodens smyckande ursprungligen afsedda figurgruppen. Gruppens gjutning i brons och uppsättning tillika med tillhörande trofégrupp hade mecenaten grosshandlaren Edv. Cederlund erbjudit sig att bekosta under det villkor, att Stockholms stad ville bekosta lyftandet af sockeln och statyn till härför erforderlig höjd.

Stadsfullmäktige biföllo tacksamt förslaget och under byggnadskontorets närmaste öfverinseende har arbetet nu fullbordats.

Figurgruppen och troféen äro utförda af Otto Meyers konstgjuteri, Hilleviken har slipat och levererat den nya stenen till sockeln, och grundläggningen har verkställts af Skånska cementgjuteriaktiebolaget.

»DE FRIES» TAFLOR.

DÅ HOLGER DRACHMANN för några dagar tillbaka gästade Stockholm, fick han under sina ströftåg genom staden se »De fries» skylt utanför »Konstföreningens» port, hvilket föranledde honom att gå upp och göra sig underkunnig om, hur »fria» målare måla i Sverige.

Förmodligen fann han att det är ett rätt stort svalg befäst mellan »de frie» i Stockholm och »de frie» i Köpenhamn, och denna hans mening torde nog litet hvar, som känner de båda konstnärsgруппerna, ge honom rätt i.

Det har framhållits förut, att »de frie» här hemma ej äro några nydanare eller tempelstormare, utan konstnärer af ett rätt sansadt kynne allesammans.

Hr Artur Bianchini, gruppens ledare, består sig med den djärfvaste färgskalan, men i år är hans koloristiska furioso mildradt som t. ex. i taflan »Guldregn», en liten fin och vacker bit, samt ett par andra dukar.

Vidare äro att nämna hr Bengt Hedberg, hvars stora höstlandskap äger mycken friskhet, och hr Torgny Dufwa, hvilken också utställer landskap, som röja fin naturkänsla.

Hr Törneros är fördelaktigast företräd i en intimt hällen rumsinteriör, och fröken Virgin har en karaktäristisk nunnegrupp, målad i al fresko-manér.

En ung skulptör hr Tore Strindberg bidrager med ett par pojkgjuteri i gips, utmärkta af käckhet i behandlingen. Hvad utställningen i öfrigt har att uppvisa är utan nämnvärd betydelse.

EN GÄRNING PÅ »GRUBBENS».

KÄRA LÄSARINNA, låt mig i dag få tala litet om »Grubbens» sjukhus, och rynka inte på näsan åt blotta namnet. Jag såg nyligen i en tidning omnämnas, att »Grubbens» sjukhus är bättre än sitt rykte. Det glädde mig mycket, ty jag hör till dem, som ifra för att utplåna det gamla fäderneärfda intrycket af något obehagligt, så snart ordet »Grubbens» nämnes.

Gör en påhälsning på sjukhuset där, och ni skall finna det stort, ljusst och luftigt som hvilket modernt sjukhus som hälst, med samma ordning, snygghet och nutida bekvämlighet. Det har blifvit så, tack vare öfverläkarens doktor Wilkens' energiska sträfvan.

Dock är det egentligen ej själfva sjukhuset, som jag denna gång skulle tala om, utan om den sköterska, som varit med från dess första början och som nu i dagarna afgått med pension. Någon biografi öfver henne är ej meningen att skriva, ty jag känner henne endast som sköterska, och det är som sådan vi kamrater ville låta äfven Iduns läsarinna lära känna henne.

Anna Schelin hör till dessa kärnmänniskor, som under en kärft yta dölja ett dess varmare hjärta. I tjugusju år har hon troget tjänat samhällets fattigaste sjuka, ej blott med tjänster, då de lågo som patienter, utan mången gång anlätades också hennes kassa för de nödställda, som kunde lämna sjukhuset, ofta blott för en liten tid. För ett par år sedan blef hon erbjuden att afgå med pension, då ville hon likväl ej lämna sina sjuka, utan fortsatte sitt ansträngande arbete, trots sin redan då brutna hälsa.

Från år 1886 till 1891 hade hon att ensam bära ansvaret för 150 kvinnliga patienter, fördelade på tre våningar. Man förstår lätt, att hon hade fullt arbete att vårda dessa. Den enda hjälp hon hade att påräkna var af den kryaste patienten. Sköterskans lön var då 49 kronor i månaden med skyldighet att hålla sig kost, den hon måste tillreda själf. År 1891 blef dr Wilkens öfverläkare på sjukhuset, som på hans initiativ betydligt utvidgades, personalen ökades och sköterskornas ställning förbättrades. År 1899 var arbetet så ordnad, att hvarje sköterska hade en afdelning med 25 patienter. Sedermera åtog sig Anna Schelin dessutom en isoleringsafdelning. Detta fullt frivilligt, således snart sagdt dubbelt arbete mot oss andra för samma lön.

Under alla dess förändringar har hon ej fått stelna i gamla vanor, utan måste hon följa med sin tid, och det har Anna Schelin kunnat. Ej var intresset slapp, ty ingen af oss yngre skulle kunnat sköta kritiska fall mer nitiskt än hon. Hon unnade sig hvarken natt- eller matro. En sann fröjd var det att se, huru hon pysslade om sina slöa gubbar, jollrade med dem och sjöng visor för dem, så de trumpnaste måste le. Detta vänliga karaktärsdrag anade man ej, då man hörde henne läsa lagen för odygdiga och näsvisa tuberkulospatienter. Då var gumman ej blid att skåda. Detta hindrade dock ej, att hon, strax därefter, om de fröso och kände sig ruskiga, kunde ge dem en varm kopp kaffe, och den medicinen hade alltid god verkan.

Det poetiska skimmer, som mången vill tänka sig förenadt med sköterskekallet, har hon kunnat bevara, trots allt ansträngande arbete sent och tida. Då ej patienterna behöfde henne, sysslade hon med sina älsklingar, blommorna. Många och vackra blommor hade hon i sin korridor och hos sina sjuka. På våren lika tidigt som hos någon trädgårdsmästare fick man se hennes fönster fyllda af vårblommor, dem hon själf drifvit upp.

Hylins Boro-Lanolintvål

och

Hylins Victoriatvål

äro dryga, milda, välgörande och dock billiga.

Som kamrat var hon ovärderlig, glad i laget som trots någon af oss yngre, ej sen att hjälpa, där hjälp behöfdes. Som t. ex. då hon en längre tid vårdade en sjuk kamrat och skötte hennes arbete, till dess hon själf insjuknade af öfveranstängning. Men det kunde hända, att om någon kom för att låna något eller begära råd af henne, hon blott vände ryggen till och snurrade i väg, mumlande några ord, dem man knappt hörde. Väntade man blott snällt några minuter, så kom hon åter och man fick hvad man önskade.

Att så här bli presenterad för offentligheten är ej i Anna Schelins smak, det veta vi, ty hon gör hälst godt i det tysta. Det har varit oss omöjligt att få en fotografi af henne. Hon har alltid väntat ryggen till, då någon velat »knäppa» henne. Men om vi icke kunnat visa hennes bild för Iduns läsarinna, ville vi dock på detta sätt låta hennes lifsgärning bli känd. Lefve hennes minne till ett föredöme i ihärdighet och tålmod! Må hennes lifs afton bli lugn och ljus!

— A — O.

DOTTER TILL GYLLEBODA. SKISS AF ANNA KNUTSON.

DET VAR inte nog med illumination och fyrverkeri, vår Herre bestod också det klaraste månsken, då den nye ägaren till Gylleboda firade sin första fest.

Han hade kommit någonstans från Norrland, träpatronernas land, kommit riktigt som regnande ned. Ingen visste, om han var fågel eller fisk, men antagligen var han mycket rik.

Hvem som helst köpte minsann inte Gylleboda, och då gamle X-krona skattat åt förgängelsen, kunde väl ingen tänka, att han skulle få en så plebejisk efterträdare. Det ståtliga herregodset hade ju traditioner, som sträckte sig in i medeltiden... men allt är ju underkastadt förvandlingens lag, och eftersom han nu ändå var en af traktens jorddrottare, måste man förlåta honom att han hette Petterson.

Ja, man måste inte allenast förlåta honom, utan äfven upptaga honom i sin krets. Var det då verkligen så svårt? Gylleboda var ju ett riktigt paradiset, inte bara hvad park och orangerier beträffade, nej, där fanns först och främst en mosse, med skäl ansedd för ortens bästa jaktmark. Nu, midt i raphönstiden, var det ju en riktig tur, att de oundgängliga visiterna undanstökats och herr Petterson nu med denna landtliga fest fick göra sin debut i ortens sällskapslif.

Dessa septemberdagar voro äfven så sköna och sommarlika, att ett »gardenparty» just kunde vara på sin plats. Gyllebodas förre ägare, som varit blomstervän, hade särskildt vurmat för gammaldags georginer, och då nu park och trädgård strålade i kulört ljus, verkade denna tunga, prunkande växtprakt rent af förtrollande.



# Mälar-Restauranten

är

Stockholms mest moderna Restaurant.

Vidsträckt, härlig utsikt öfver Stockholm  
och Mälaren.

Utsökt franskt och svenskt kök.

Väl lagrade viner (dir. importerade).

Riks 99 26. Allm. 93 51.

Det var en händelse, som såg ut som en tanke, att husets unga dotter just skulle heta Georgina. Lyckligtvis hade hon ingen likhet med den där stela höstblomman, hon gaf tvärtom intrycket af något luftigt, vårspäddt, men var för resten ingen skönhet. Hon var liten, spenslig, brunblek, men hade ett härligt svart hår och de hvitaste tänder. Den där dräkten af guldrött crêpe de chine klädde henne dock förunderligt väl, och när hon fick färg, märkte man, att hon var näpen nog och hade stora brunblå ögon, klara, uppriktiga som på ett barn.

„Hon har en frisk charme öfver sig, den där lilla Petterson,“ sade en skuldsatt baron till en greflig löjtnant, hvars hela yttre bar prägel af en viss andlig förfining, „gubben Petterson är nog tämligen tät.“

Den tilltalade svarade blott med en axelryckning, men hans ögon tycktes emellertid öppnade, ty han närmade sig strax „lilla Petterson“ och uppvaktade henne sedan ganska tråget under aftonens lopp. Alla, utom värden, värdinnan och tant Nella, undrade på den unge mannens smak. Han, Gyllenklo, var ju ortens förnämste kavaljer och inte precis fattig heller.

Men så tänkte man med öfverseende lättnad på att det sannolikt var *miljön*, som här vid lag verkade fascinerande. Han såg henne i skimret från guldkalfven . . .

Man måste ju ovillkorligt fyllas af angenäma sensationer i denna omgifning, där allt var mjukhet och harmoni. X-kronas präktiga bo och storartade samlingar hade gått in i köpet. Allt stod som det stått och familjeporträtterna voro väl det enda, som afståtts till aflägsna släktingar. Gubbens testamente förordnade, att rubb och stubb skulle säljas till den mest bjudande, hvarefter pengarna gingo till något kulturhistoriskt ändamål.

Och denne Petterson från träpatronernas land hade varit den mest bjudande och därför gästades han nu af aristokrater och gaf sin lilla dotter tillfälle att flirta med en högadlig löjtnant.

Men som sagdt: tiderna förändras, och de voro allt en smula korttänkta, dessa förnäma damer, som beklagande sade emellan sig: „Mycket är som förr, men det är långt ifrån det samma. Man märker nog, att här har kommit ett nytt element.“

Det var helt visst ett ganska uppfriskande element, att döma af det muntra sorl, som hördes öfver allt. Man hade inte bara tänkt på promenader i parkens magiska halfdunkel, nej, då stunden var kommen, spelades där upp en sprittande vals, som lockade alla danslystna in i den ljusa danssalen.

Ja, det faller sig nog inte så lätt att vara cirklad och stram, då man dansar creuz-polka eller „pas d'Espagne“, och ungdomsglädjen tog nu som alltid ut sin rätt. Men när Georgina dansade för tredje gången med grefve Gyllen-

klo, hviskade man något om att det var minst sagdt „shocking“. Låt vara, att det kanske inte var så noga *här*, men i alla fall så . . .

Georgina hade emellertid ingen aning om, hur det tasslades i vrårna. Hon strålade af förnöjelset och stod just inbegripen i ett lifligt samtal med sin vackra grefve, då tvänne fantastiskt utstyrda zigenerskor inträdde och började gå omkring och spå. Det var förstås bara ett arrangemang och de unga sibyllorna hade blåste blod i ådrorna. De voro mycket väl målade och tuschade, och den långa, slanka flickan med kaméprofilen hade lagt bort sitt kyligt förnäma sätt och visade sig helt uppsluppen. Det nya sättet och det glittrande bjäfsset klädde henne, och Georgina sade helt naivt till sin kavaljer: „Jag trodde aldrig, att hon kunde se så bra ut!“

„Min kusin tar sig alltid bäst ut, då hon inte är sig själf,“ anmärkte Gyllenklo litet pikant, och det är inte omöjligt, att de orden uttalades väl högt.

Den långa tatterskan visste nog hvad hon visste, då hon steg fram till de unga tu och fäste sina spelande ögon på löjtnanten.

„Unge man,“ begynte hon mjukt, inställsamt, „jag har läst i stjärnorna, att ni snart råkar ut för värre försåt än gud Amor. Det blir allvar i stället för lek, ryssar i stället för kyssar . . . ni får, med ett ord, stå för kulor och krut, vackra krigare! Men låt mig nu läsa vidare i er hand.“

Han räckte värds löst fram sin långa, smala, inte allt för vekligh hvita hand, och hon fortfor med sammetslen röst: „En sådan lång lifslinje! Ja, nog kommer ni oskadd ur striden . . . men hvad ser jag: ja, ni blir en gammal, mycket gammal ungar. Missnöjd med er värld blir ni dock ingalunda, utan skall, då som nu, svärma för blommor och stämningar och ingenuer . . .“

„Nog, nog,“ afbröt han och drog till sig handen med lätt missnöje i min och ton. Och Georgina, som instinktligt kände att där gick ett moln öfver hennes festglädje, räckte liksom afledande fram sin hand, spörjande rakt på sak: „Säg nu mig mitt öde. Blir jag gift eller ej?“

„Därom behöfver jag hvarken fråga stjärnor eller linjer, den saken är alldeles klar,“ svarade hon med ett visst högdraget spe och vände sig om för att gå.

„Men hvarför så?“ envisades flickan och fattade lekfullt tag i ett af sibyllans fladdrande sidenband.

Hon drog till sig bandet och såg henne rakt i ögonen med en lång, leende blick: „Åh, den som är dotter till Gylleboda,“ sade hon spydigt och gick sedan vidare.

Nu fick hon gå.

Dotter till Gylleboda — hon ryckte riktigt till, ty hennes unga, friska tillit fick en våldsam stöt. Hon förstod nog, att det var elakt och fult sagdt, men eftersom hon ej var någon grund natur, förstod hon tillika, att det var sanningen, som hvass och osminkad här titade fram under gycklets mask. Hon var dotter till Gylleboda och därför, endast därför fördes hon samman med dessa människor, som stodo öfver henne på rangskalan. Hon var dotter till Gylleboda, och därför, hade denna stolta skönhet förmått sig till att uppträda i trasgrannlåt på hennes fest. Ja, naturligtvis — hon, som alla andra, var där för Gyllebodas skull, och det var ju *han* med, han, som inte tycktes fästa minsta afseende vid kusinens ironiska svar, utan stod där och konverserade med samma lätta elegans.

(Forts.)

## EN HISTORIA I BREF. AF ELSA BERGH.

(Forts. och slut från föreg. nr.)

SÅ KOM EN dag den olycksaliga båtfärden, du minns den nog, och den egendomliga händelsen att jag var den enda, som kunde kallas till lif, medan de andra två blefvo orkanens offer — min make — och min älskare. Hvad du var för mig då, kan jag aldrig glömma. Jag anförtrodde dig allt och du dömde ej, endast lindrade mina kval. Du stod vid min sida och hjälpte mig att rädda några spillror af min en gång stora förmögenhet, som kunde göra möjligt för mig att bosätta mig långt från hemlandet, där ingen kände mig. Du följde mig ut — och du var hos mig den svåra stunden, då mitt och Arvids barn föddes — och det var du, som bar min lilla flicka till dopet. De därpå följande åren, då jag var ensam i främmande land med mitt barn, gjorde mig till en gammal kvinna. Jag lefde endast för barnet och för min ånger; det hårda ödesslag, som träffat mig, hade ändrat mitt hårda, oförsonliga sinne, och jag insåg att mycket var mitt fel. Jag hade förvärrat det dåliga förhållandet mellan min make och mig, jag hade varit hård, där jag borde varit mild, sträng, där jag skulle varit förlåtande. Börden, Herren gifvit mig, hade jag låtit glida ned från mina axlar. Skall det någonsin förlåtas? Och sedan — att jag gaf mig åt en man, som var mig nästan främmande, svek mina löften, trampade min ära, som jag en gång hållit så högt, under fötterna! Och värst af allt, födde till världen ett barn, ett stackars litet oskyldigt barn, som för världens skull ej får bära sin rätt fars namn, och hvilket samma grymma värld skulle sky, om den visste hennes mors brott. Men min hemlighet är känd blott af mig och dig — och jag är lugn för mitt barn. Jag har lärt henne värda och älska sin förmente fars minne, ty hvarför skulle jag grumla hennes barnsliga sinne? Och för öfrigt, hon lärdes ju att älska och värda mig, den ovärdiga, hvarför då ej honom? Hennes egen far får ju ej finnas till för henne . . . Jag har fostrat henne till en god människa — det har kanske afplanat min skuld något, och jag har stålsatt hennes karaktär, så att jag tror, ja, jag vet, att hon aldrig skulle svika sig själf, i hvilka förhållanden hon än skulle komma. Det är en åtta år sedan jag bosatte mig i denna lilla stad, och under denna tid har Märta förvandlats från barn till ungmö. Det är ju nästan lika länge sedan du såg henne sist, och jag tror knappt du skulle känna igen henne. Hon är vacker, mycket vacker, och på samma gång det är min glädje, är det också min sorg, ty jag vet att skönhet är en farlig gåfva. — Men nu hör jag Märta och Erik komma hem från sin promenad, och därför får jag vänta med fortsättningen till en annan gång. — Din

Eva.

Fröken Björkman samlade betänksamt hop de tätskrifna arken, lade dem på den stora breffpacken, och tog så de två sista breffven, som voro skrifna med darrande, ojämn stil, helt olik den förra.

14:de maj.

Min kära Hedvig!

Som du hört af Märta har jag varit sjuk, mycket sjuk, och är ännu ej alldeles återställd. Jag sitter nu vid skrifbordet i mitt lilla rum, dit vårsolen så lockande lyser in, i skarp motsats mot den sprakande brasan i kakelugnen och den stora schal, i hvilken Märta trots mina protester svept in mig. Denna min första smärtfria dag ville jag gärna begagna mig af för att skriva till dig och fortsätta där jag blef afbruten i sista breffvet. — Denna kon-

# Lagermans flytande putspomada BONAMI.



valescenstid har fört Märta och mig ännu närmare tillsammans. Hon har frågat mig så mycket om mitt äktenskap, och jag har berättat henne en fager dikt — under djupt själförakt, ty hvad har väl mitt hela lif varit, om ej en enda, medveten lögn? När nu mitt eget barn satt där bredvid mig och sig själf ovetande pinade mig, kände jag ett starkt behof att ropa: "Märta, det är ej sant hvad jag sagt dig, jag har lefvat olyckligt med min man, och det är ej han, som är din far." Och så få förlåtelse och slippa att gå som skådespelerska längre. Hon började själf en dag att tala om otrohet inom äktenskap och fördömde det naturligtvis med ungdomens kyska häftighet i sådana saker. "Men det kan ju finnas förmildrande omständigheter," invände jag, "t. ex. om mannen..." "Nej, mamma," sade hon bestämdt, "sådant kan aldrig försvaras, tänk blott i hvilket förhållande en sådan kvinna skulle stå till sina barn. O, mamma," utropade hon plötsligt, i det hon föll på knä bredvid soffan, där jag låg, "hvad jag är lycklig, som har fått dig till mor." — Mig till mor! Det skar som ett tvåeggadt svärd i min själ, men när jag såg min flickas strålande ansikte och mötte de varma, mörka ögonen, lågande af kärleksfull beundran, då kände jag, att om jag vore svag och anförtrorde henne min mörka hemlighet, då skulle jag döda, kanske icke hennes kärlek till mig, men väl hennes aktning och än mer hennes tro på det goda och ädla i lifvet. Och må Gud bevara mig för ett sådant helgerån. — Jag svarade ej, endast strök saktat hennes hår, som hon ännu bär på barnavis i en lång fläta nedåt ryggen. — Men jag vill ej tänka på det förgångna nu, det närvarande har full sysselsättning för mig. Bröllopet skall nämligen stå själfva midsommardagen, då hela naturen står i sin fagreste skrud, så att säga på höjdpunkten, då skall också min Märta ha sin skönaste dag, så att den i alla bemärkelser blir henne ett ljust och soligt minne. Vi hoppas så innerligt att få se dig här som gäst då — äfven min svärson, som ju hört så mycket talas om dig. Och du kommer ju, eller hur? Men nu knackar Märta på dörren och påstår, att jag skrivit alltför länge. Hon är så rädd om mig, min lilla flicka, och du kan tro, att hennes omsorger göra mig godt, bättre än all medicin. Alltså, farväl för denna gången!

Din gamla vän

Eva.

Midsommarafton den 23:dje juni.

Min egen vän!

Detta är den sista dagen, som Märta är min, ty i morgon är ju den både efterlängtdade och fruktade dagen, och hvad är jag sedan? En ensam gammal kvinna... Jag tror ej, att Märta anar dessa tankar, van som jag är att behärska mig. De äro egoistiska, men jag undrar dock, om ej hvarje moder, som skänker bort en älskad dotter, har tänkt och känt det samma. — Det har smärtat mig djupt att du ej kunde komma till bröllopet, men jag förstår och böjer mig för dina skäl. Hedvig, jag har blifvit så lugn, så märkvärdigt lugn, och plågas ej mera af det förflutna — hvad tror du det betyder? Ser du, jag har dödsaningar, jag är så nedbruten efter min sjukdom, fast jag döljer det så godt jag kan för att ej grumla lyckan för mina barn. Och jag tror, att jag skall få frid då i det okända och — förlåtelse. Och Hedvig — jag skulle vara glad att få dö! Jag är så trött och jag vet ju min flicka vara i goda händer. Hon skulle komma att sakna mig, jag vet det, men hennes make skulle torka hennes tårar och — barnasorg svinner lättare än moderssorg. — Och om nu mina aningar skulle besannas, så vill jag tacka dig för allt

hvad du gjort och hvad du varit för mig. Må Gud löna dig därför, jag kan det ej! Öfvergif ej min Märta, utan blif hennes andra mor. Och tänk någon gång på din snart så lyckliga

Eva.

Solen går ned så vackert i hafvet just nu — hur många gånger skall jag se det än! —

Det var det sista brevet hon haft från sin väninna — dennas aningar hade besannats. Döden hade kommit och med döden frid. Fröken Björkman reste sig upp och ämnade lägga brevet ned i sitt fack igen, men plötsligt hejdade hon sig. Den döda hade ju önskat, att dottern aldrig skulle få reda på hennes sorgliga öde, var det då rätt att gömma på dessa brev? "Jag kan ju dö," sade hon halfhögt, "och om då Märta läste dem? Nej, det får aldrig ske!" Hon lade breffpacken på glöden i kakelugnen, och den flammade hastigt upp. Hon tog eldgaffeln och rödde omkring, ej en flik finge bli kvar, allt skulle förkolna. Gamla fröken Björkman gjorde aldrig en sak till hälften — — — Så tände hon lampan, slog sig ned vid sitt skrifbord och började sitt brev till Märta — —

### TEATER OCH MUSIK.

**KUNGL. TEATERN** har under den gångna veckan återupptagit Auberts opera-comique "Den svarta dominon", hvilken ej gifvits härstädes sedan år 1893, om man frånräknar ett framförande af densamma å Vasateatern för ett par år sedan, hvilket försök dock ej kröntes af någon vidare framgång. I sitt slag är emellertid denna opera en af de bästa och spirituella, och under förutsättning af ett godt utförande bör den alltid kunna påräkna lifligt intresse från den musikälskande publikens sida. Framförandet å k. teatern under hr Nordqvists ledning är nog ock passabelt, men föga mer. Ledsammast är att hufvudrollen Adèle, kommit i orätta händer. Fröken Lagergren förtjänar erkännande för det synbarligen samvetsgranna arbete hon nedlagt på en uppgift, som dock alltför tydligt öfverstiger hennes krafter. Stämman är bristfälligt utvecklad och sången ojämn; höjdtönerna bli ofta än skarpa, än erhålla de en tunn, ihålig klang, som är allt annat än tilltalande. Intonationen är heller ej alltid korrekt och spelet är elevmässigt. Koloraturen flyter ganska lätt, och viljan att skapa något är synbarligen god. Fröken Hesse, som utförde väninnan Birgittas parti, skulle naturligtvis gjort Adèle bättre. Ypperligt skulle gifvetvis fru Hellström varit, men hon är ju tyvärr på en tre månaders Amerikaresa. Af öfriga uppträdande bör särskildt framhållas hr Malm i en föga tacksam älskarroll, hr Oscar som don Juliano och hr Mandahl som en löjlig engelsk lord. Af teaterportvaktens lilla roll hade hr Stiebel skapat en dräplig typ, som väckte lifligt bifall. Publikens var i söndags vid det andra uppförandet af operan mycket talrik.

F. Hbg.

— *Säsöngens första symfonikonsert* ägde rum å Kungl. teatern förliden lördag under ledning af hr Armas Järnefelt, som på ett excellent sätt, nu som tillföre, skildes från sin dirigentuppgift. Programmet inleddes med Schumanns symfoni nr 2, c-dur, af hvilken särskildt det liffulla scherzot och allegrot med det rika tonbroderiet i violinerna togo åhörarna fångna. Efter detta följde Händels konsert d-moll för stråkorkester, framförd med vederbörlig klassisk bredd och genomglöddgad sammansmältning.

Aftonens konstnärliga höjdpunkt blefvo dock naturligtvis de tre Beethovenvertyrerna "Coriolanus", "Egmont" och "Leonora" nr 3 — tre dramatiska tondikter af en titaniskt medryckande makt. De fingo också ett glansfullt utförande, och den talrika publiken kvitterade den upphöjda konstnjutningen med varma hyllningar åt det förtjänta kapellet och dess ledare.

— Hr Carl Lejdström, som nu i flere år vistats utomlands och flere gånger uppträd vid Wagnerfestspelen i Bayreuth, kommer att under den närmaste tiden uppträda som gäst å k. teatern.

**FOLKTEATERN** är åter en verklighet och en ljus och glad verklighet, sådan den framstår i sitt nydanade skick.

Kan den nu också bli i tillfälle att prestera en svensk folkdramatik, hvilket är teaterns önskan lika mycket som publikens, så skall den nya scenen förvisso komma att fylla en sedan åratals kännbar brist i Stockholms teaterlif.

### Höftformaren "IDEAL"

har varit alldeles slutsåld, men finnes nu åter på lager. För smärta damer är höftformaren "Ideal" förträfflig. Den gifver nämligen vacker och elegant form öfver höfterna och framtingar den omtyckta »raka frontlinien». För korpulenta damer är höftformaren "Ideal" alldeles ombärlig, ty om den rätta storleken köpes, förminskar den höfterna och gifver dem vacker och elegant form



**Köp alltid ett litet nummer!**

Vid beställning måste uppgifvas noggranna mått omkring höfterna och midjan. Vi sända Eder då den storlek, som passar. Höftformaren "Ideal" måste sitta stramt, annars gör den ingen nytta.

Finnes i följande färger: Svarta, hvita, ljusbå, skära och beige och kosta pr st 4 kr. 75 öre. Till landsorten endast mot postförskott. Ensamförsäljare:

**Buttericks Mönsteraffär,**  
Drottninggatan 72.

Invigningen skedde flärdöst, som sig borde, och den fulltaliga publiken satt och kände sig helt belåten i salongens rikliga ljusskimmer, belåten inför hr Harald Leipzigers inledningsdivertissement, som slog ett rekord i menlöshet och torftighet, belåten inför direktör Strömbergs med sammetsmjuka tonfall framförda tacksamhetstal till alla, som varit honom behjälpliga att timra upp det nya Thaliatempet, och belåten intill det sista med hr Ernst Fastboms allra nyaste dramatiska alster "Hvad kvinnan vill..."

Folkteatern återupptog således sin verksamhet under de allra gynnsammaste auspiciet.

Det är nu ej vår afsikt att blanda malört i glädjebägaren åt hr Fastbom, ty af andras utlåtanden att döma skall han vara en hyggelig karl, fri från förhåvelse, och hans ärliga, goda vilja samt ej ringa begåfning för folkdramatiskt författarskap göra honom också förtjänt af att stödjas och uppmuntras.

Vi önska endast framhålla, att hr F. lyckas bäst, då han skildrar sina skärgårdsfigurer, ty då kommer det friskhet och omedelbarhet öfver hans diktning.

I "Hvad kvinnan vill" har han sökt nå fram till ett högre plan af människoskildring, men därvid fallit i sentimentalitetens och de kvasi-djupsinniga resonnemangernas försåt. Därför har stycket också blifvit skäligen långrandigt och ointressant.

Utförandet var på flere händer öfverraskande godt och gaf vid handen, att teaterns lilla sällskap inrymmer åtskilliga förmågor af värde.

E. H—n.

**KAMMARMUSIKAFTON**, den första i ordningen för denna säsong, afhölls i fredagsafton i Vetenskaps akademiens hörsal af den på detta musikområde sedan föregående år så välkända trion fröken Märtha Ohlson, hrr Axel Runnquist och Carl Lindhe.

Programmet upptog Beethovens Cello-sonat op. 69, Sonat g-dur op. 78 af Brahms samt Trio b-dur op. 79 af Schubert. Aftonen blef en oblandad njutning, ty samtliga tonverken fingo ett utförande, som var fullt konstnärligt, genomadt af pietet och förståelse af de olika mästarnes skaplynnen.

Beethovensonaten, hvars ystra kynne är af en genomgående älskvardhet och där scherzots blandning af dunkel och ljus liknar ett ungt kvinnolynnens skiftningar, bildade en glänsande inledning; det Brahmska verket med sitt ansträngda djupsinne har mindre att ge, där är det hufvudsakligen formen, som besticker, men dess omedelbarare och rikare flödar ingifvelsen i Schuberts trio, hvars jublande melodisvall äfven vermade elektriserande på exekutörerna.

Den unga trion hade all heder af aftonen, och publiken, som kunnat vara talrikare, kände sig varmt tilltalad.

**FRÖKEN ELYDA RUSSEL**, som föregående år uppträdde som konsertsångerska härstädes, har vågat försöket att komma igen, ehuru hon ej tillhör de artister, som äga den stora talangens och de stora röstresursernas lockelser.

Hon sjöng nu vid sin enda konsert ett antal sånger från olika tidsskeden, men utförandet var alltför konturlöst och röstklagen genomgående torftig, hvadan hennes prestationer knappast kunde få namn af konst.

**Glöm icke**

**Kvinnornas rösträttspetition.**



Alkoholfria bords- och läskedrycken

# Pomril

bör ej saknas i något hem. Levereras från Aktiebolaget Pomril, Stockholm.

Rikst. 102 85. Allm. 76 86.

## KÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 4—10 NOV. 1906.

**SÖNDAG.** Frukost: Smörgåsbord; biff af svinfilet med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med glass. Middag: Klar buljong med sparrisknopp; stekt file af slätvar med remouladesås; späckad kalfsadel med legymer; äppelbeignet med vaniljsås.

**MÅNDAG.** Frukost: Smörgåsbord; hafregryngröt med mjölk; ägg; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med potatismos; soppa på blandad frukt.

**TISDAG.** Frukost: Smörgåsbord; falsk sköldpadda (rester från måndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med ostsmörgåsar; kokt torsk med äggstanning och potatis.

**ONSDAG.** Frukost: Smörgåsbord; hafregryngröt med mjölk; sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Irländsk köttstufning; saftsoppa med mangagnysflammeri.

**TORSdag.** Frukost: Smörgåsbord; biffstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Arter med fläsk; plättar med sylt.

**FREDAG.** Frukost: Smörgåsbord; omelette med potatis och skinka; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kaldömlar; soppa på rödvin med skorpor.

**LÖRDAG.** Frukost: Smörgåsbord; bräckt stångkorf med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt kalbfog med lingon och saltgurka; äppel med ris.

## LEDIGA PLATSER

**GODA PLATSER** för hushålls- och barnfröknar, sällskaps-, v. d., lärarinnor att söka gen. Inack-Byrån, Norrköping. Rikst. 916. Brevsvar mot 2 porto.

### Snäll, yngre

eller medelålders frisk flicka, som kan åtaga sig skötseln af ett 7 månaders gossebarn för utmärkt plats i Köpenhamn. 25 kr. lön och fri resa. Duglig i sömndag och handarbete föredräd. Biljett märkt »Liten gosse», Iduns exp. f. v. b.

EN anspråkslös, barnkär, bättre flicka, kunnig i sömndag samt villig att jämte modern vårda trenne barn (5, 3 och 1½ år), får plats hos köpmansfamilj i Stockunds villasamhälle nära Stockholm. Svar med löneanspråk till »Godt hem» mot ses snarast under adress Gumali Annonbyrå, Stockholm.

### Flicka från bildadt

hem önskas som hjälp och sällskap i äldre familj. Hälst musikalsk och kunnig i arbete. Fotografi önskas. Svar märkt »Godt hem 1906», Iduns exp.

EN anspråkslös, barnkär flicka önskas i officersfamilj på landet att sköta 3 små barn. Svar till »Fru L.», Karlskrona, p. r.

ANSPRÅKSLOS flicka, i behof af plats, och som kan trivas i ett litet och stillsamt men godt landhem, får plats att läsa med nybörjare, och deltaga i husliga sysslor. Svar med löneanspråk, ref., ålder och porträtt till »Tyst och stilla», Iduns exp. f. v. b.

BARNKÄR och stadgad bildad flicka sökes att sköta 2 barn (1 o. 2 år) samt gå frun tillhanda. Svar med fotografi, ålder och löneanspråk till »Lärverksadjunkt», Iduns exp.

EN snäll och hurtig flicka, något van vid sjukvård, får genast plats i prästgård att sköta äldre, gikt sjuk fru. Svar till »C. E. K.», Valsberga station.

### Plats finnes

för en flicka som vill hjälpa till med allt som förekommer i ett landthushåll, äfven vård af barn. Medlem af familjen. Svar med löneanspråk under »A. H.», Årstad.

### RECEPT:

Biff af svinfilet (f. 6 pers.). 1 kg. svinfilet, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar. Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.). Till garnering: 1 stor portugisisk lök, 2 msk. smör (40 gr.), persilja. Beredning: Fileterna tvättas med en duk, doppad i hett vatten. De skäras därefter på tvären i 1 cm. tjocka skivor, hvilka bultas på båda sidor och kryddas. En tackjärnsanna upphettas långsamt, smöret brynes däri, biffarna läggas och stekas hastigt på båda sidor, samt uppläggs på varmt serveringsfat. Pannan urvispas med litet kokande vatten, och såsen hälls öfver biffarna. Löken skalas, skäres i skivor samt brynes i smöret, och biffarna garneras därmed, tillika med persiljan.

Stekt file af slätvar (f. 6 pers.). 2 kg. slätvar, 1½ msk. salt, 2 tsk. ättika, 1 ägg, 1 kkp. stötta skorpor, 4 msk. smör (80 gr.), 2 kkp. fiskbuljong. Beredning: Fischen fläs, urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den skäres därefter i fileter, ryggbenet borttages nätt (på detta och skinet kokas buljong att späda fisken med) och fenorna klipplas af. Fileterna gnidas in i en blandning af salt och ättika och lågga i 1 tim. De torkas ånyo, penslas med det uppvispade ägget och beströs med stötta skorpor. Smöret brynes i en långpanna och fileterna brynas vackert i varm ugn, hvarefter fiskbuljongen påspädes och fisken får steka färdig omkr. ¼ tim. Den uppläggs på varmt serveringsfat, garneras med små kokta potatisar samt persilja och serveras med remouladesås.

Äppelbeignet (f. 12 pers.). 225 gr. sötmandel, 10 gr. bittermandel, 200 gr. strösocker, 160 gr. smör, 3 äggulor, 1 äggvita, 12 gr. hvetemjöl, 4 kkp. äppelkompott. Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor. Beredning: Mandeln skalas, torkas i ugn och drivs genom mandelkvinn, hvarefter den stötes mycket fint tillsammans med sockret. Smöret skiras, får kallna och röres därefter, tills det blir hvitt, då äggulorna, en i sänder samt äggvitan slagen till hårdt skum, mandeln och mjölet tillsätts, hvarefter massan omröres väl. En kopparform eller tackjärnsanna smörjes med kallt smör och beströs med fint stötta skorpor samt beklädes med en del af denna massa och fylls till ¾ med äppelkompott. Af den öfriga massan göres ett lock, som lägges öfver kom-

EN anspråkslös och villig tjänstemannadotter önskar som biträde hos äldre dam eller i mindre hem plats. Svar till »Liten lön», Iduns exp.

EN ung, irisk flicka, önskar komma i familj, hälst på landet, som hjälp och sällskap åt husmoder. Är van vid att i ett godt hem deltaga i husliga sysslor. Är kunnig i finare handarbeten och något musikalsk. Svar till »Barnkär», kiosken vid teatern, Göteborg.

BARNKÄR, hurtig prästdotter, kunnig i sömndag, handarbete, matlagning och bakning, önskar plats i god familj. Betyg och ref. finnas. Svar till »Praktisk», Iduns exp. f. v. b.

HUSHÄLLELEVPLATS ÖNSKAS. 24 års bättre, anspråkslös flicka önskar plats i bättre familj i Stockholm eller Norrköping, där det finnes inackordering, att mot betalning lära matlagning och hvad till ett välordnat hem hör. Svar till »Betalande elev», Linköping p. r.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

EN bildad engelska, som äfven talar franska, får god plats för tvenne flickor om 14 och 18 år i landsortstad. Svar med uppgift om lönepret., ref. och ålder till »L. R.», Östhammar.

EN barnfröken önskas af famlj med två barn resp. 2½ och 6 år gamla. Tillträde genast. Svar åtföljdt af betyg, lönepret., ålder och fotografi till »711», Iduns exp.

## 20 liter öl,

godt, maltstarkt, läskande, alkoholfritt, kan hvar och en själf brygga medelt Lagermans Bryggalette (läses brygga lätt).

Bryggalette är hufvudsakligast sammansatt af malt, enbär, humle o. socker. Bryggalette ersätter de alkoholstarka maldryckerna och föredrages framför svagdricka.

Säljes i speceriaffärerna å 60 öre pr burk. Tillverkare: FABRIKEN TOMTEN, (Alex. Lagerman Jr.)

Stockholm, GÖTEBORG, Malmö, Sundsvall.

potten. Puddingen gräddas i ordinar ugnsvärme och serveras varm eller kall med vaniljsås.

Pudding af kött med potatismos (f. 6 pers.). 1 lit. kokt eller stekt kött, 2 små rödlökar, 3 msk. smör (60 gr.), ½ msk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, 4 dcl. buljong.

Potatismos: 1½ lit. potatis, 1 kkp. oskummad mjölk, 2 ägg, 1 msk. kallt smör (20 gr.), 1 tsk. socker, 1 tsk. salt.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet skäres i tärningar och drivs genom köttkvarn. Löken skalas, hakas fint och brynes jämte köttet i smöret, hvarefter kryddorna tillsätts. Potatisen skalas, kokas mjuk och pressas genom purpress eller mosas sänder med en gaffel. Mjölkens och uppvispade äggen, smöret och kryddorna tillsätts och moset arbetas, tills det liknar skum. En form smörjes med smör, och beströs med stötta skorpor, ett hvart af potatismoset lägges och därefter hälften af det brynta köttet, som öfverhälles med litet af buljongen. Öfversta hvarvet bör vara potatismos, som öfverströrs med stötta skorpor och krusas vackert med en sked. Puddingen gräddas i ugnen omkr. ½ tim. Den serveras med öfverblifven steksås eller skiradt smör.

Kokt torsk med äggstanning (f. 6 pers.). 1½ kg. torsk, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Äggstanning: 4 ägg, 3 kkp. gräddmjölk, 2 msk. fint hackad persilja.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.). Beredning: Fischen skrapas väl från stjärten uppåt, uppskåres och inälfvorna urtagas. Rom och lever tillvaratagas. Den sköljes mycket väl och torkas med en fiskhandduk samt in-

gnides med saltet och ättikan och får ligga ½ tim. En eldfast form smörjes med kallt smör. Fischen torkas ånyo och skäres i bitar, hvilka nedlägges i formen, tillika med den väl sköljda rommen och levern.

Till äggstanningen vispas äggen väl med mjölk och den sköljda samt fint hackade persiljan. Äggstanningen hälls öfver fisken, och formen öfverbindes med »smörpapper». Anrättningen kokas i vattenbad i ugnen omkr. ½ tim. eller, tills fisken kännes mjuk.

Den serveras med skiradt smör och potatis.

Irländsk köttstufning (f. 6 pers.). 1½ kg. fårbringa, 3 små rödlökar, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 lit. kokande vatten, 1½ lit. räskalad potatis.

Till kastrullen 1 msk. smör (20 gr.). Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten och skäres i för servering lagom stora bitar. En järnkastrull smörjes med smör, köttet nedlägges däri hvarfals med hälften af potatisen skuren i skivor, samt den i skivor skurna löken och kryddorna. Det kokande vattnet tillsättes och köttet får sakta koka ¾ tim. Då ilägges resten af potatisen skuren i skivor, och stufningen får ytterligare koka omkr. ½ tim. Köttet serveras midt på fatet, potatisen rundt omkring och såsen hälls öfver.

Plättar (f. 6 pers.). 3 kkp. mjöl, ½ tsk. salt, 2-3 ägg, 1½ lit. gräddmjölk, 2 msk. skiradt smör (40 gr.). Till gräddning: 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Mjölet siktas i ett fat och blandas med saltet. Äggen vispas upp med ½ lit. af mjölk och nedröres i mjölet (med träsle), litet i sänder, så att smeten ej blir klimpig. Därefter tillsätts det skirade, men afsvalnade smöret och resten af mjölet, hvarefter smeten får stå och svälla 1-2 tim. Plättannan upphettas långsamt, smöret smältes i vattenbad, och därmed penslas pannan. Smeten omröres väl och därpå gräddas tunna plättar, som uppläggs på varmt serveringsfat.

Omelette med potatis och skinka (f. 6 pers.). ½ lit. kokt kallt potatis, 2 hg. rökt skinka, 1 msk. fint hackad portug. lök, 1 msk. smör (20 gr.), 5 ägg, 4 dcl. tunn grädd, ¼ tsk. salt, ¼ tsk. socker, 1 msk. fint hackad persilja.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.). Beredning: Potatisen skalas och skäres i skivor. Skinkan skäres i af-

# Champagne

Eugène Barbier, Reims.

länga bitar. Löken fräses i smöret. Äggen vispas väl med grädden och äggstanningen afskåras med salt och socker. En lag omeletteform smörjes med kallt smör och häre nedläggs potatisen, skinkan och löken hvarvvis. Sist öfverhälles äggstanningen och den fint hackade persiljan strös öfver. Omeletten gräddas i god ugnsvärme, tills den fått en vacker gulbrun färg.

Applen med ris (f. 6 pers.). 2 dcl. karolina-risgryn, 3 lit. kokande vatten, 2 tsk. salt, 1½ kkp. krossocker, 2 kkp. vatten, 2 lit. äpplen. Marängmassa: 3 äggvitor, 6 msk. strösocker.

Beredning: Risgrynen sköljas och skällas i hett vatten. De påsättas i det kokande vattnet, tillsatt med saltet och få koka hastigt, tills de äro mjuka, men ej falla sönder. De upphällas i durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insätts därefter i varm ugn och omrörs ofta med gaffel, tills de äro skiljda och allt vatten afdustat.

Af sockret och vattnet kokas en klar lag, som får kallna. Äpplena skalas, skäras i klyfter och kärnhusen borttagas. De läggas direkt i sockerlagen och få koka, tills de äro mjuka, då de uppläggs i pyramid på ett rundt serveringsfat. Sockerlagen hopkocas och hälls öfver frukten. Risgrynen läggs i en krans omkring. Ägghvitorna slås till hårdt skum, och sockret nedröres försiktigt i ägghviteskummet. Marängmassan spritsas genom garneringsträtt öfver äpplena. Anrättningen sättes in i svag ugnsvärme för att marängen skall få en vacker ljusgul färg och bli halftorr. Den serveras varm eller kall med vispad grädd.

EN prästhem å småländska höglandet mottagas nu eller efter jul tvänne flickor 10 å 11 år, för att tillsammans med egen dotter undervisas af guvernant i elementarskoleämnen och musik. Svar till »E. B.», Malmbäck.

### För 14-årig flicka

önskas inackordering i hem på landet, där någon jämnårig finnes, för att läsa några svenska ämnen, samt tillika deltaga i hushållet. Svar med prissuppgift till »O. S.», Vagnhäråd.

### Vid det natursköna

**Borghamn på Omberg** mottagas inackorderingar, som önska hvila och lugn. God omvårdnad lämnas. Svar till Fru H. Kling, Borghamn.

**Inackordering på landet**, för de som önska sådan i godt hem, finnes tillfälle därtill å det naturskönt vid sjö belägna Lenna Gärd, 20 minuter från station. Goda kom. Väl-lagd husmanskost. Moderat pris. Fina ref. Allm. tel. Rasbo 23, eller bref till Fru Karin Westlund, Lenna St.

**Sinnessjuka och idioter** mottages i godt hem på landet. Tel. Kungälv 38.

Vid det historiskt minnesvärda Brunnbäck vid Dalelven i närheten af Krylob öppnas i november 1906

### Pensionat

afsedt för dem, som önska njuta kortare eller längre tids hvila i naturskönt och hälsosam trakt. Håriga skogspro-menader. Obs! Rikstelefon. Daglig post, endast 4 timmars järnvärsresa från Stockholm. Närmare meddelar H. Brinck, Brunnbäck, Juliarbo.

**Bildbara sinnesslöa och mindre begåfvade barn** från bättre hem, mottages nästkommande vårtermin till inackordering hos en på detta område erfaren, skicklig lärarinna. God undervisning och öm omvårdnad utlovas. Endast ett fåtal elever mottages. Svar under adr. »Skola och hem», Iduns exp. f. v. b.

TVÄ unga norrländskor, som genomgått 8-klassigt läroverk vilja efter jul, mot afgift, komma till aktad familj å större egendom, i närheten af stad i mellersta Sverige för att grundligt lära hushåll. Ref. önskas. Svar till »19, 20 år», Sundsvall p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

EN 17-års flicka önskar mot fritt vivre plats i god familj att gå frun tillhanda samt deltaga i förekommande husliga göromål. Svar emotes tacksam till »Familjemedlem», Örebro p. r.

# NURNBERGS PILSNERDRICKA

Allm. 30 48.

Riks. 7 94.





# ILLUSTRERAD TIDNING

# IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 44 (1035)

TORS DAGEN DEN 1 NOVEMBER 1906

19:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:  
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6: 50  
IDUN, PRAKTUPPLAGAN..... > 8:—  
IDUN, BIBELUPPLAGAN..... > 11: 50  
IDUNS MODETTIDNING..... > 2:—  
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:  
HVARJE TORS DAG.  
ANNONS PRIS:  
25 ÖRE PR MM. FÖRE,  
20 ÖRE EFTER TEXTEN.  
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:  
**FRITHIOF HELLBERG.**  
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.  
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:  
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:  
51 DROTTNINGGATAN 51.  
REDAKTIONEN KL. 10-4.  
EXPEDITIONEN KL. 9-5.  
ANNONSKONTORET 9-5.  
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONSANGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN. REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

## ANTRACIT

uteslutande från af oss representerade grufvor.



**Briketter, Hushållskol & Cokes.**

Åtaga oss leveranser i partier om minst 1 hektoliter.

H. G. Söderbergs Import-Akt.-bol. Allm. Tel. 25 82.  
Hufvudkontor: Slussplan 63 A. 451.

## Finare Pälskappor

och jaquetter förfärdigas under garanti för ett godt arbete.

C. J. Lindner.  
Skindberedningsaffär. handverkaregat. 6.

## Smålandspostens

postprenumerations siffror

voro den 23 Oktober 1906,  
SMÅLANDSPOSTEN  
5,259  
SMÅLANDSPOSTENS HALF-  
VECKOUPLAGA  
10,763

Då i dessa siffror icke ingå vare sig stads- eller lösnummerupplagor, torde det intressera våra ärade annonsörer veta, att för närvarande upplaggas följande upplagor:

Smålandsposten 1 ..... 7,200 ex.  
Smålandspostens Vecko-  
blad 1 ..... 12,000 „  
Samtidigt hade Vernamoposten och Ljungby-Kuriren, de två för Vernamo- och Ljungby-bygderna a'sedda ortstorganen, en postprenumerations siffror af

1,671  
och torde bemärkas af våra ärade annonsörer i dessa orter, att annons, beordrad till ettdera af dessa bygdeorgan, inflyter för samma billiga annonspris i det andra.

Smålandspostens expedition, Wexiö.  
**Gör Kaffet billigt**

genom att alltid blanda detsamma med ARLA-KAFFE af Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda tillverkning. Därigenom erhåller man äfven den hälsosammaste och bästa kaffedryck som finnes att få, ty kaffets skadliga verkningar upphävas, magen blir icke förstörd och man känner sig icke nervös, som då enbart kaffe drickes, utan ett allmänt välbefinnande inträder. Enda lämpliga kaffeillsats, förordad af de mest framstående professorer och läkare. Paketer å 25 och å 10 öre i alla specier- och diverseaffärer.

## Barnängens Vademecum

OBS! Bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902, var Vademecum det enda, som erhöll högsta pris, Guldmedalj i sin egenskap af antiseptiskt munvatten.

Barnängens Tekniska Fabrik,  
H. Mt Konungens Hofleverantör.



## FÖRNÄMSTA MARGARIN

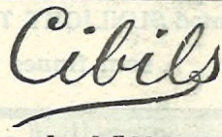
Arboga Margarinfabriks högsta märke.

Pris 50 öre.

## IDUNS MODELLKATALOG

för hösten 1906.

Synnerligen rikhaltigt innehåll. Koloreradt omslag. Finnes att tillgå i hvarje bokhandel och hos alla tidningsförsäljare, eller direkt från IDUNS EXP., STOCKHOLM. Portofritt om 50 öre insändes.



flytande köttextrakt.  
38 hedersdiplomer och guldmedaljer.

På Världsutställningen i Liège 1905 tillerkändes ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika, Diplômes d'honneur (Guldmedalj och särskildt hedersdiplom) för Flyglar, Pianon och Orglar.  
Alla firmans utställda instrument. inköptes af kungl. direktionen för världsutst.

Lager- och Filialexpositioner: Göteborg, Stockholm, Malmö, Kungsg. 15. Vasag. 50. Baltzarsg. 10. 13,000 instrum. levererade. Ny prisk. UTOM TÄFLAN NORRKÖPING 1906.

## Handöls Täljsten.

— Guldmedalj i Östersund 1905. —

Kaminer i olika storlekar och pris: eldas med ved och vedafall; hygieniska.

Grytor, förträffliga till matlagning och syltning.

Grafvårdar af Täljsten äro praktiska. enär de icke förvittra.

Priskurant på begäran franko.

HANDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B., 6 Lästmakareg. 6, strax invid Stureplan Rikst 10180. STOCKHOLM. Allm. 58 53

## Au bonheur des Dames,

80 Drottninggatan 60. Specialité: Siden- och sammetsband, dessutom hårprydnader i guld, silver, plymer och blommor, solfjadrar, brudslöjtyll o. orangeblommor, spetsar, nadsdukar m. m. Största lager, billigaste priser.

Praktisk väfbok af Nina von Engeström, exp. endast från Väfskolan i Örebro å 3 kr. Väfkurser på nästan oafbrutet. Beställningar mottagas.

## Köttextraktet

## BONIT

i flytande och fast form samt i kapslar

rekommenderas.



ÖREBRO KEM-TEKN. FABRIK.



## Tidaholms

Fantasi-möbler efter forn. modeller. Rikh. urval

Tidaholms Bruk, Tidaholm. Försäljningsmagasin: Beridarebang. 27. Sthlm.

ARVID LUND, Damskräddare, 3 Norrmalmstorg 3. Förstklassig atelier för Promenad- och Ridkläder, Visit-, Supé- och Soaréklädningar. Stort sortiment i franska och engelska Nouveautéer till moderata priser

EN god tvättmaskin är en stor lättnad för hvarje husmoder. Tvättmaskinen »Favorit» är en ekonomiapparat utan like, som efter endast en veckas användande inbesparar sitt pris. Finnes i hvarje välsort. Järnhandel & Bosättningsmagasin samt hos Generalagenten A.-B. Julius Slöör, Stockholm.

Kindergarten, tidskrift för hem, skola och Kindergarten — utgi ven af Svensk Fröbelförening, 25 Kommendörsgatan, Stockholm. Oktobernumret nu utkommet!

Handväfda Linneväfnader. Duktyger, handdukar, lakanslärt, nadsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungsåters Linneväfveri, Kungsåter. Katalog och profver gratis och franko.

Prenumerera på Idun!

## DEN FRISKASTE och Angenämade är F. Paulis

# ELECTA

## Eau de Cologne

Ser ut så här

# Köp intet Siden

utan att först hafva begärt prof på våra garanteradt solida, utmärkt vackra nyheter i svart, hvitt och kulört.

Specialité: sidentyger till **brud-, bal-, sällskaps- och promenadtoiletter** samt till **blusar, foder m. m.** från 90 öre till 13 Kr. metern.

Vi sälja **direkt till privatpersoner** och sända de utvalda sidentygerna **tull- och portofritt** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz), Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.



# Värk.

Liksom lämplig behandling med Salubrin visat sig vara synnerligen verksam mot värk och behag af yttre skador, likaså har Salubrin befunnits vara ett godt medel mot tandvärk, reumatisk värk, magplågor m. m. Dock får man icke utsläta att iakttaga bruksanvisningens föreskrifter om huru det i hvarje särskildt fall bör användas, enär intet medel kan medföra den därmed åsyftade verkan, om det icke användes på ändamålsenligt sätt.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

## FRÅGOR

ENHVAR läsare af Idun äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till

redaktionen senast 10 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

Nr 126. Är det någon af Iduns lärarinnor, som för billigt pris vill sälja en begagnad, men fullt brukbar glödräkningsapparat till en flicka med ytterst små inkomster?

Sparsam.

Nr 127. Vore tacksam, om någon ville underrätta mig om, hvad en familj, bestående af man, hustru och två barn, behöfva att lefva på i Stockholm. Pretentioner på fyra rum, pigkammare och kök, en jungfru, kraftig och god föda, något nöjen, som teater och musik. Våningen kan ligga på Kungsholmen eller Söder, men bör vara rymlig och solig. För specificering vore tacksam

En landsortsfru.

Nr 128. En 19-årig flicka, som genomgått 8-kl. läroverk och som ämnat ägna sig åt lärarinneverksamhet i skola, men på grund af bristande medel genast måste se sig om efter plats, har tänkt sig möjligheten af att erhålla en sådan å järnvägarernas kontrollkontor i Stockholm. Men hvilka äro fordringarna för erhållande af en dylik; till hvem skall ansökan ställas och hur skall den affattas?

En hjälpbehöfvande.

Nr 129. I januari 1904 stiftades i Stockholm Gustaf-Adolfsförbundet. Är det bekant, hvem som nu är sällskaps sekreterare (eller dess ordförande)?

En en af ledamöterna i Interimistyrelsen var amiral A. V. Lennman.

X. Y. Z.

Nr 130. Skulle någon möjligen kunna och vilja lämna recept på de i handelen förekommande s. k. »engelska gräddskumkarameller»?

Marie.

Nr 131. Huru tillredes eller hvar köpes »plantevadsk», som omnämnes i den af direktör Abelin utgifna boken »Trädgården inom hus».

Mu.

Nr 132. Kan någon af Iduns läsekreten upplysa om, huru man skall förfara med gammal frost i ansiktet och händerna.

Kalla.

Nr 133. Jag vore ytterst tacksam om jag finge upplysning om, hvilka undervisningskurser man har att genomgå för att kunna påräkna en första klassens plats som handarbetslärarinna. Till hvad pris ungefär kunna dessa genomgå af en icke Stockholmsbo? Huru lång tid beräknas därvid? Hvilka utsikter beträffande lönevillkoren har en handarbetslärarinna att förvänta?

A. N.

Nr 134. Till hvem skall man vända sig för att sälja en i Sverige tryckt tidning, hvars samtliga nummer äro unika, d. v. s. att däraf blott ett enda exemplar finnes. Undertecknad har hört omtalas att det i England skulle finnas köpare af dylika. Verkligt tacksam för svar blefve

Samlare.

Nr 135. Kan någon af Iduns många läsare uppgifva adress på några konsthandlare i London, som man kunde vända sig till, ifråga om försäljning af kolorerade kopparstick?

Excudit.

Nr 136. Är läderplastik ansträngande att lära, huru lång och hur dyrbar är sådan kurs, och hvar kan man fördelaktigast genomgå en sådan. Kan en dam, som ej orkar med något ansträngande arbete, möjligen lefva på inkomsten däraf? I så fall hvar och på fördelaktigaste sätt kunna afyttra sådana arbeten?

Bekymrad.

Nr 137. Kunna astrar drifvas inne på vintern och i så fall hvar köpa plantorna och hur förfares med dess drifning?

Angelägen.

Nr 138. Hvad menas med ett ett ämne, t. ex. pastiller, har anestetisk och analgetisk verkan? Äro dessa s. k. Pectuspastiller, som finnas i handeln, bra för vanliga halsakkomor?

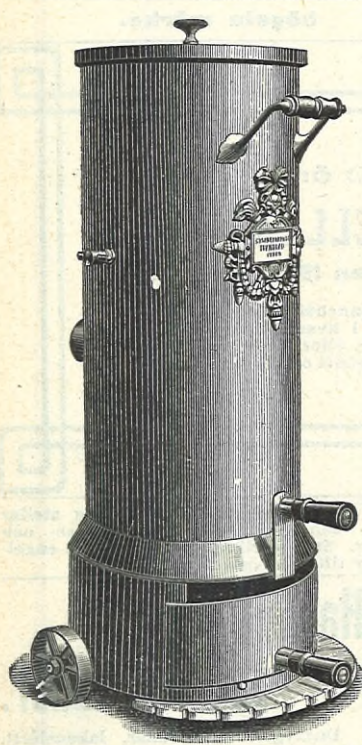
Prenumerant.

Nr 139. Skulle någon kunna och vilja säga mig, huru det vore möjligt att få ett bildadt umgänge. Min man är vetenskapsman och vi ha hittills lefvat uteslutande för vårt arbete, vårt hem och våra barn. Nu äro barnen vuxna och nu står kravet för dörren — umgänge, någon eller några familjer med vuxen ungdom, med högre intressen, som man kunde tura att be-

**Friestedts-Kraftnaring**  
"MUM"

Svenska praktiserande läkare ha genom intyg och utredningar som åtfölja hvarje burk förklarar »Mum» vara fullt pålitligt för klena barn, gamla o. svaga personer, för att tilltaga i styrka o. välbefinnande o. få motståndskraft mot sjukdom och svaghet. Säljes å kr. 1,75 pr burk hos hrr Apotekare och Handlande. I parti genom apoteken Nordstjernan och Gripen i Stockholm, Enhörningen i Gbg o. Lejonet i Malmö.

A. W. Friestedts Fabriks-Aktiebolag.  
Riks La Nyg. 16, Allm. 25 47.  
6 18. Stockholm.  
OBS! Mumkex. Mumkarameller. OBS.



Oöfverträffade. 32,000 sålda.  
**Söderbloms Bolag,**  
Eskilstuna.

Dröj ej att börja använda  
**A. B. LINGONS, Göteborg,**  
**VARUMÄRKE SYLT & SAFT.**  
Högsta kvalitet. Billigaste pris. Finnes i hvarje Speceriaffär.

**Castoriatrål** gör tvätten snövit. Ingen borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för en krona. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stålm (öppet 9-6,30).

**GUBBENS TVÄTTPULVER**  
är fritt från klor och andra frätande ämnen. Användes med fördel såväl till storbyk som småtvätt; rena, hvita, friskt luktande kläder erhållas.  
Pris 25 öre pr paket.  
**Holst & Co Tekn. Fabrik, Stockholm.**  
Lokalombyte.

Målar skolan, 5 Biblioteksgatan, är flyttad till nr 7 samma gata, ingång Jakobsbergsgat. 5, 2 tr.  
Lektioner dagligen uti akvarell-, olje- och porslinsmålning, gyllenläder, läderplastik. Anmälningstid 11-4. OBS! Ålsorteradt lager af äkta porslin. Bränning af porslin emottages. Tel. Brunkeberg 62. Emma Nordberg, Augusta Peterson.

**4711**  
*Eau de Cologne*  
No. 4711  
Känd för sin idealiskt uppfriskande välukt



**Stures Mjölkcacao**  
är billig och närande, vitsordad af Prof. Bergstrand och Hand.-kem. Landin.

Patent. Hafremjöl.  
**Gyllenhammars**  
Tillverknigen af GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl står under läkares tillsyn. Största noggrannhet vid tillverknigen.  
Gyllenhammars Barnkraftmjöl.

**Julgransfoten RADIX**  
med vattenbehållare. Patent 16493. Lättsåld julartikel. Passar alla granar. Fastsatt på 1/2 minut. Absolut stadigt. Ingen barrfällning. Granen hållbar i månader, utvecklas med nya skott etc. Intressant. Varaktigt. Passande äfven för vinterträdgårdar. Säljes i järn-, bosättnings-, sport- o kortvaruaffärer. I parti fr. en del grossister samt från fabriksnederlag under postadress »Radix», Stockholm. Telegrafadr. Tjugufyran, Rikstelef. 1341, allm. 2763 & 2363.

**Spellektioner**  
enl. Rich. Anderssons metod gifvas åt nybörjare (pris 1 kr. pr timme) Mera försigkomna elever mottagas äfven. Närmare underrättelser pr tel. Östermalm 2230, 4-6 e. m.

**»Hemslöjden»,**  
Norrköping.  
Försäljning af alla slags handväfnader. Beställningar af alla slags väfnader emottagas. Beskrifningar och mönster till väfnader säljas. Väfstolar, skedar och self anskaffas. Elever mottagas till undervisning i alla väfnadslag. Alla slags råd och upplysningar för väfnadskonsten lämnas genom **HEMSLÖJDEN, Norrköping.**

Genom ett fortsatt begagnande af

**Florodol-Tvålen**  
blir hyn jämn, sammetsmjuk, smidig och vacker; fort försvinna alla lätt ådragna orenligheter i hyn, såsom blemmor, finnar och andra opassligheter, hyn blir klar och ren, hals och händer hvita och mjuka. Grof hyn, för tidiga rynkor i hyn, som annars utan undantag framkallas af hvarje skarp toalettvä, försakas aldrig af Florodol-Tvålen. Under det att de engelska och franska tvålarna, som stå långt under Florodol-Tvålen, kosta 1 krona och mera, lämnas Florodol-Tvålen till endast 60 öre pr st. Det är således icke endast något oöfverträffligt godt, som med Florodol-Tvålen erbjudes, utan äfven något utomordentligt billigt, hvilket redan vid ett första försök skall erfaras. Finnes ännu icke Florodol-Tvålen hos Eder närmaste handlande, tillhandahålla vi Eder densamma, dock minst en kartong 3 st., mot kr. 1:80 portofritt.

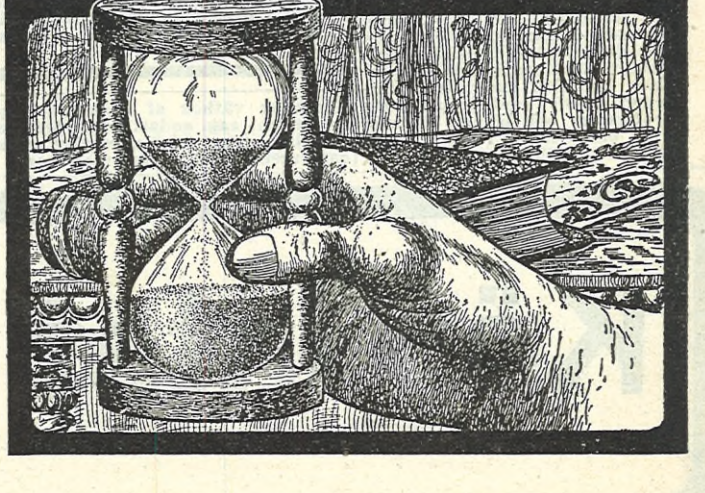
OBS! Högsta utmärkelse, Guldmedalj å Industriutställningen i Norrköping.  
**Tekniska Aktiebolaget FLORA, GEFLE.**

**En vacker julklapp** är Johann Maria Farinas Eau de Cologne med Kölnerdömen. Frisk och af en oförliknelig finhet. Erhålles lätts och pr flaskas till partipriser vid köp direkt å Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan (9-6,30). Tvål till partipris.

**SUNLIGHT Tvål**  
Blusar och andra fina linnepersedlar blifva rena och precis som nya, om Ni tvättar dem med SUNLIGHT TVÅL. Följ bruksanvisningen, som finnes omkring hvarje stycke.



**Tiden hastar! Prenumerera på Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning snart. Ni vet ej, hvad Ni förlorar på ett dröjsmål. Utvidgad Stockholmsredaktion.**





# Pappersmönster

af alla slag, fullt tillförlitliga, moderna och eleganta, erhållas omg. till nedanstående pris inom Sverige:

- Bluslif . . . . . 40 öre
- Kjölmonster utan släp . . . . . 50 öre
- Prinsessklädning . . . . . 75 öre
- Reformdräkt . . . . . 75 öre
- Banddräktmonster . . . . . 50 öre
- Kragmonster (Pellerin) . . . . . 50 öre
- Kappmonster . . . . . 60 öre
- Nationaldräktmonster . . . . . 1 kr.

Uppgit lifvidd, (omedelbart under armarna), midjevidd och kjöllängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster.

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till

**Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Stockholm.**

Återförsäljare i Örebro: Örebro Anti-kvariat och Tidningskontor.

söka och få återbesök af en gång i veckan? Tacksam för svar är Fru Vilma B.

Nr 140. Finnes det något verksamhetsfält mellan sjuksköterske- och lärarinnekallet, åt hvilket en ung, bildad flicka, som verkligen vill bli till nytta för sina medmänniskor och gifva dem kärlek, kan ägna sig? Hvarst skall man vända sig, fördringarna för inträde och kostnaderna? Uppriktigt tacksam för svar vore

Nr 141. Min lilla gosse lider af mask, som gör honom blek och afytynande. Läkare säga, att masken ej kan fullt fördrivas, därför att den lig-

ger omkring hjärtat. Finns det någon som har erfarenhet i dylikt fall, så haf godheten upplys därom till Bekymrad moder.

Nr 142. I ett sällskap af lärda framställoes en utomstående den frågan, huruvida viktfrösten af de kolossala stenkolsmassor, som under seklers lopp upptagas ur jordens inandöme och förbrännes i milliarders tons, möjligen kunde försöraka någon perturbation i »jordbollens» jämna rullande i sin bana? En af de »lärda» var strax redo med svaret: »Man skulle tro att ni vore amerikan för att framställa en så hufvudlös fråga.» Undras, var frågan verkligen »hufvudlös»? Äro »Amerikas söners» klena intelligenser?

Nr 143. Kan någon erfaren gifva råd, huru man skall få bort flugsmuts på en mässingstaklampa; har hört det skall finnas någon politur att pensla på. Har blifvit rädd att ej använda putsmedel.

Nr 144. Finnes det någon, som blifvit botad för kroniskt matsår? Hvar och på hvad sätt? Frågar

Nr 145. Var god säg mig någon bra huskur mot slembildning i halsen. Lider däraf, häst på morgonen.

Nr 146. Hvad skall jag göra för att få mina händer mjuka och fina. De se nästan alltid röda och varma ut, oaktadt jag ej gör något groft arbete med dem. Inuti handen är skinnethärdt och sträfft.

Nr 147. Hvad skall jag göra för att bli litet fetare?

Nr 148. I hvilken mönstertidning förekomma de flesta hälsömsmönster?

Nr 149. Huru skall en ung flicka lättast få anställning vid järnvägen och till hvem bör ansökan insändas? Har flicka, som ej tagit studentexamen, någon utsikt att få plats vid milkontoret? I så fall hvilka äro fördringarna?

Nr 150. Bör man, när en förlöfning blifvit bruten, återsända de presenter, fotografier och bref, som man fått af f. d. fästmannen.

## LÄKARERÅD

**ENHVAR af Iduns läsare äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift till »Till Iduns läkare».**

50-årig fru. Både mor och och dotter måste underkasta sig en tids behandling hos specialist i Stockholm. Med behandling i hemmet torde föga eller intet vara att vinna.

Vildmarksbo. 1) Se svar till Hustru 1) här nedan. 2) Se svar till Asvah inr 3.

Ledsen tös. Se svar till Olycklig i nr 6. Hvilket munvatten ni använder, är tämligen likgiltigt.

Hustru. 1) Ni kan lugnt afstå från att kasta bort pengar på dylik amerikansk humbug. Huruvida er struma är orsak till Edra sjukliga förmimmelser, är väl osäkert, ehuru möjligt. I alla händelser ges inga säkra medel mot struma utom i de former däraf, som lämpa sig för operativ behandling. 2) Se svar till Vetgirig 4) inr 4. Obedtyligt smärtsamt.

Anonymus. Er åkomma torde vara en nervsjukdom af ovanligare art, hvarför vi naturligtvis ej alls kunna yttra

oss därom. Ni bör vända er till specialist i nervsjukdomar.

Prenumerant. 1) Antagligen kronisk reumatism. Vänd er emellertid personligen till läkare i och för undersökning. 2) Se svar till Asvah i nr 3. Intresserad. Helt säkert humbug. Vederbörande har också, om vi ej missataga oss, varit i delo med rättvisan för kvacksalveri.

23 år. 1) Tag under två månaders tid regelbundet under måltiderna 4 Bland's järnpiller 3 gånger dagligen. Förtär i någon form 4-5 ägg och en liter mjölk för hvarje dag.

Elisabeth. Om er äggvita, som ni uppgifver, beror på s. k. bakteriuri, så är naturligtvis den nämnda kuren alldeles överksam (liksom troligen äfven eljes i de flesta fall). Vid eder åkomma brukar det vara lämpligt att dricka rikligt med vatten, 1 1/2-2 liter per dag.

Sjukling. 1) Nej. 2) Nej, åtminstone icke som följd af operationen. 3) Nej.

Pavo. Vi känna ej något dylikt medel, utom möjligen rakning.

Mian. Se svar till Asvah inr 3 och till Vetgirig 4) inr 4.

Ppr. 1) Nej. 2) Nej, icke i måttlig mängd. 3) Ja. 4) Ja, möjligen. 5) Nej, men födan bör ej vara för »kraftiga» och häst vara rik på vegetabilier.

D:r — d.

## BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA.

S. C. — E. H. — A. L. — Linnea. — H. — Sigurd Larre. Alltjämt nya poeter, och alltjämt gamla toner. Vi afböja.

Gabriella W. Unga sköna, vi kunna så godt förstå Eder längtan så-

# AKTIEBOLAGET STOCKHOLMS DISKONTOBANK

uthyr **brand- o. dyrkfria förvaringsfack** för år eller kortare tid i olika storlekar från 15 kr. för år.

väl till Iduns spalter som »bort från hvardagslivet det grå». Hvilohemmet papperskorgen skall nu draga försorg om att ni får både omväxling och ro.

Wera. Nej. T-a. Er »tragedi» var i dubbel mening sorglig.

Harald. Utan allt värde. H. S. Ni går oförskräckt på i ullstrumporna, men så blir också dikts tanken »tänkt vid önsketimmans strand» en »den tomma flärdens nyktra gyckelbild», som sjunker i »svärmodsljusets natt» eller, för att begagna hvardagsprosan, redaktionens papperskorg.

Emily. Motivet rätt bra, men ointressant behandlad.

Vidar. Ha ej plats. Lise. Nog kunde ni företaga er något nyttigare än att klottra ned papper med dylik strunt.

Gunnel. Vi ha ej utrymme att vidare variera detta tema. En skärgårdstös. Skutan grundstötte i höststormen.

**Sundsvalls Enskilda Bank**  
22 Fredsgatan 22  
Sparkasseränta - 4 1/2 proc.  
Uthyr Kassafack, årshyra från 15 kr.

**Furuhäll**  
PENSIONAT och HVILOHEM i södra Dalarna. Postadr. Lu. v. ka. Rikstel. 74

**Frisk och af en oförlitelig finhet** är Farnas Eau de Cologne med Kölnerömen. Erhålles ädvis o. pr flaskta till partipriser vid öp direkt å Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm (öppet 9-6,30). Ämplig present vid alla tillfällen.

**Johns Ängtvättmaskin**  
(Märke »Voldampf») — Lämnas gratis på prof! — Skrif på svenska till **Aktiebolaget J. A. John** Hversgehofen 122 vid Erfurt (Tyskland) efter prospecter och uppgifter öfver förbandlare. För öfrigt fås maskinen i hvarje bättre järn- och bosättningsaffär, men gif noga akt på varumärket »Voldampf», då där finnes dåliga efterapningar

**Fin** är den profkollektion af Jul- och Nyårskort som sälles gratis, ej franko från Jo. ef Sj. b. g. Trans. Agenter önskas Presenter o. hög provision lämnas.

**musik.** Pianist och violinist, herre eller dam, ej yrkesmusiker, sökes af violoncellist i distinguerad en familj för triospelning till angenämt tidsfördrif i hemmen om vinterall. Utöfning svar, märkt »Trio», till ins byrå, Drottninggatan 51.

**För unga damer,** lka önska genongrä en kurs i matning, finnes tillfälle därtill nu ge- t i tjänstemannafamilj i Småland ax invid järnvägsstation. Svar »Hus- b», Vexjö p. r.

**Wirserums Ekmöbler**  
Stockholm, Birgerjarlgatan 22. Göteborg, Victorlagatan 5. Eller direkt från **EKELUNDS SNICKERIFABRIKS A.-B. WIRSERUM.**

**Banyuls Trilles.**  
Ett aptitgivande, magstärkande vln, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.  
Pris pr butelj kr. 3,50 hos **HÖGSTEDT & Co,** Stockholm, 32 Regeringsgatan.

**Den djupa och varakuga glansen** — koppar och mässing erhålles endast då man vid putsning använder

**Cyprolin** puts- pomada;  
finnes i 10- o. 26-öres askar, i 1/4 o. 1/2 kg. burkar.  
**Holst & Co Tekn. Fabrik, STOCKHOLM.**

**ILMETODEN.**  
Nytt epokgörande snabbskrifningssystem. Rätta sättet att lära skriva. Vi garanterar att pr korrespondens medelst ilme odén lära hvar och en att skriva en snabb, tydlig och vacker affärstil (ej »skolstil»). Särskilda anlag för s rifting erfordras ej. Dessutom 40 andra kurser. Tills dato öfver 18 000 elever. Begär vårt 64-sidiga, illustr. prospect! Erhålles kostnadsfritt.  
**Malmö Språk- o. Handelsinstitut.** Södergatan 67. Direktör H. S. Hermod.

**Mathällningen**  
i Kungl. Kronobergs regementets officersmess under nästkommande års vapenöfningar å Kronobergshed utbjudes till entreprenör. Närmare genom **Löjtnant A. von Post,** Vexjö.

**Byggnadstomter**  
försäljas för 5-15 öre per kv.-fot i nytt villasambälle vid blifvande anhelstation 25 min. resa från Centralstationen å statsbansn norrut. Närmare upplysningar under adress »Nytt villasambälle» Postkontoret Linnégatan 11.

**Arbete**  
Roman af **Hanns von Zobeltitz.**  
Bem. öfvers. från tyska originalens fjärde uppl. af **Sigrid Abenius.**  
— skildrar en framstående industridkares lif i våra dagar, en af dessa män af den gamle Krupps, Vorsigs, Grusons typ, som arbetat sig upp från en ytterst ringa början till en glänsande ställning, — en storslagen karaktärsstudie — icke minst genom den glänsande skildringen af hufvudpersonerna och deras invecklade öden ett jämnt underhållande arbete, som vill si ta sidan faugslar läsarens och läsarinns intresse.» (B.G.A.)  
Pris 3 kr. Fr. Skoglund's förlag.

**Nytt originalarbete!**  
**DANIEL.**  
Berättelse af **Gustava Svanström.**  
Ett nytt arbete af den mycket omtyckta förf. till »En historia från Adalarna» och »På Blåhammars bruk» — utan tvifvel det bästa hon hittills har skrivit.  
Pris 2.75. Fr. Skoglund's förlag.

**Doktor Wheelers hårthé,** flere kvaliteer enastående för härets skötsel. Pris kr. 1.10. Franska Parfymmagasinet, Drottninggatan 21.  
**OBS!** Särskild kvalité för härets blekning. Till landsorten mot efterkraf.  
Fjärde häftet af »Moster Emmas Värbok» (moderna mönster till hemväfva mattor och gardiner). Erh. från utg. mot 1 krona 35 öre postförskött. Adress: Kneippbadet

**Hvad skola smättingarna göra?**  
Lampliga arbeten erhållas fr. Kindergarten, 25 Kommandögat., Stockholm Smättingarnas Skansserie ..... 0.50 Syarbeten ..... 1.50 Födelsedags- och julpaket å 2 kr. och 3 kr. för barn 4-10 år.

**Foulard-Liberty-Chiné-Bast-Merveilleux-Skotskt-**  
**Sidenfabrik. HENNEBERG, ZÜRICH (K. o. K. Hoflev.)**  
**Aktiebolaget C. O. Borgs Söner i Lund,** Färgeri & Kemisk Tvättanstalt, Ullspinneri & Väveri, Garn- & Väfnadshandel, rekommenderar sina tillverkningar af: Kostym-, Ytterrocks- och Klädnings-tyger, Filtar, Schalar, Bojer m. m. samt Ullgarn och Bomullsgarn, speciellt i fornnordiska äkta färger. Profver jämte prisuppgift sändes på begäran. Ull tages i byte mot varor och köpes till dagens högsta pris. Order utföras på kortaste tid

**Bildungsanstalt für Frauenberuf Halle a. Saale.**  
Pension f. junge Mädchen, sprachliche u. wissenschaftliche Ausbildung, Unterricht im Seminar f. Erzieherinnen frei, Französin, Prospekte gratis. Halle a. S., Harz 13. Seminardirektor Pastor em. R Mayer.

**Det bästa hvetemjöllet**  
**MALMÖ BEST PATENT**  
Malmö Stora Hålsqvam

**Förlagsrätt köpes**  
till äldre och nyare svenska originalromaner, noveller och berättelser o. s. v. afvensom öfversättning. Likgiltigt om tidigare publicerade blott förlagsrätten är fri.  
Benägna erbjudanden med uppgift å titlar, omfang och pris till »Startande bokförläggare» under adress S. Gumælli Annonsbyrå, Stockholm

**En finger-**  
visning till dem, som önska förtjäna pengar: Blif agent för John Fröberg, Fnspong! Insänd 60 öre i postanvisning, erhållas gratis och franko 10 Cigarretter, 6 st. goda Tvålar, 2 Medaljonger af ett 0-öres storlek, den ena med text »Fader vår» etc. och den andra med text »Flitig var» etc. jämte illustr. priskur. å de varor, jag förer.

i alla prislägen; franko och tullfritt till hemmet. Profver omgående.

**Aktiebolaget C. O. Borgs Söner i Lund,** Färgeri & Kemisk Tvättanstalt, Ullspinneri & Väveri, Garn- & Väfnadshandel, rekommenderar sina tillverkningar af: Kostym-, Ytterrocks- och Klädnings-tyger, Filtar, Schalar, Bojer m. m. samt Ullgarn och Bomullsgarn, speciellt i fornnordiska äkta färger. Profver jämte prisuppgift sändes på begäran. Ull tages i byte mot varor och köpes till dagens högsta pris. Order utföras på kortaste tid

**Bildungsanstalt für Frauenberuf Halle a. Saale.**  
Pension f. junge Mädchen, sprachliche u. wissenschaftliche Ausbildung, Unterricht im Seminar f. Erzieherinnen frei, Französin, Prospekte gratis. Halle a. S., Harz 13. Seminardirektor Pastor em. R Mayer.

**Hårarbeten**  
alla slag. Ins prof så erh. ett reelt arbete till bill. pris. Signera ej här. E. Askund, Vestmanagatan 43, tr.

**Vacker hy ernäs med Fin Glycerintvål.**  
Mot kr. 1.75 i postanv. sändas 12 tvålar feo. Scheels Tvålfabrik, Göteborg.

**Att själf måla (lackera) möbler m. m.** kan hvem som helst med Ripolin. 84 färgtoner. Torkar fort med en porslinsliknande glans. Otroligt hållbar. Beskrifning och färgkarta gratis. Le Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

**Pärmar** till **IDUN 1905** och föregående år  
illhandahållas till följande priser:  
duns pärmar, röda med guldröck ... 1: 50  
Do, röda, bronstryck 1903 ..... 1: —  
duns Romanbibliotek, röda eller gröna 0: 50  
duns Hjälpredda, röda eller gröna ..... 0: 50  
Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns Expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

**F. W. Campanius**  
43 Vesterlånggatan 43  
Ultramoderna nyheter i Färdiga Dräkter, Promenadkjolar, Blusar, alla slag, Underkjolar, Golfblusar, Morgonrockar m. m.  
Egen ateljé och Tailor Mades! Mot mina låga priser ingen konkurrens!



Inf. gen. Stockholms Läkarförening.  
Öron-, Näs- och Halsjukdomar.  
**Doktor Johan Ek,**  
Hamng. 24, Stockholm.  
Mottagn.-tid Hvard. 2-4; Helgd. 10-11.  
**Tandläk. Elias Widfond,**  
25 Regeringsgatan 25,  
insätter artificiella tänder Plomb. med guld,  
amalgam o. emalj. A. t. 10267. Moderata priser.  
**Doktor Elin Beckmans**  
**Hetluftinstitut.**

Behandl. af kron. reumatism o. eikt m. m.  
Kungsg. 7, 1 tr. Allm. tel 707, R ks 10552.  
Rådfrågningstid hva d. 1/3-4.

**Barnmorskan**  
**Fröken Ester Beckman,**  
adr. tomt 68, Skara. Åtager sig efter  
öfverenskommelse praktik i familjer  
Ref. på begäran.

**Spritstrykjärnet "SIMPLEX"**



praktiskt, elegant, billigt i bruk, om-  
tyckt af alla, levereras af oss i olika  
storlekar & prislägen. Begär prospekt.

**CARL WALLÉN & Co,**  
Göteborg.

Elektr. materiel, metaller & maskiner.  
Rikstelefoner 11 59, 11 09 & 65 74.

**KAFFET KOKAR ÖFVER**

om man ej använder  
det patenterade



**Säkerhets-**  
**kaffelocket 'ÖVER'**

som förhindrar all öfverkokning. Man  
tillvaratager med detsamma det värde-  
fullaste af kaffet, som annars går för-  
loradt, sparar kaffet samt håller kaffe-  
pannorna rena och fina. Passar till  
nästan alla kaffepannor. Kostar endast  
90 öre i de flesta järn- och bosättnings-  
affärer.

**Stockholms Kaffe-Aktiebolag.**

**Praktiska gångmattor.**

Vid Krontorps gård, adr. Värmland's Björne-  
borg, försäljas till 75 öre pr meter vackra  
hållbara handväfda gångmattor, förfärdigade  
af starkaste cellulosa-fibrer. Sändas mot ef-  
terkräf. Försök några meter på prof.  
Större silfvermedalj vid 100-årsutställning-  
en i Karlstad.

**Sånglektioner**

och Pianolektioner meddelas af sam-  
vetsgrann lärarinna, elev af fru Hofer.  
Billigt pris. **Jane Damberg,**  
Banérgat. 29. 4 tr.

**Hur användes**

**LIEBIG'S**  
**KÖTTEXTRAKT?**

1/4-1/2 tesked häraf upplöses i kok-  
hett vatten, då en kraftig, fett- och  
limfri buljong genast erhålles. Till-  
sätt salt, något soppfett, potatis eller  
bröd, så blir smaken densamma som  
vanlig köttsoffa har. Buljongens  
färg bör vara mörkgul ej brun.

Drygare och mer ekonomiskt än  
kapslar och s. k. 'flytande buljong'

Försäljes genom alla speceri- &  
delikatesshandlande.

**Rudholms Kakelfabrik**

**Morrköping.**

Enkla och dekorativa kakel-  
ugnar i modern smakriktning.  
Ill. priskurant på begäran.

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-**  
**• AKTIEBOLAG •**

— Etableradt i Stockholm 1830 —

**1:a Anthracit**

Hushållskol Cokes Briketter  
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36. Rikstelefon 179, 66 10.

Leverantörer  
till  
H. Majestät



Konungen  
af  
England.

**LEA &  
PERRINS'**  
**SÅS**

är den ursprungliga och äkta Worcestershire  
och är tillagad efter originalreceptet. Rekvir-  
era och yrka på att endast få LEA & PERRINS'  
Sas, den är öfverträfflig till fisk, kött, vildt,  
såser eller soppor.

**Varnas för dåliga efterapningar.**

Säljes en gros hos fabrikanterna Worcester;  
Crosse & Blackwell, Limited, London,  
samt hos öfriga exporthus.

**Kleins**  
**Dam**  
regn-  
kra-  
gar

äro de bästa, mest praktiska och billigaste  
Damer kunna använda. Därför redan 100-  
tals i bruk!

Den impregnering, som alla våra tyger  
äro försedda med, är sedan 25 år bepröfvad  
och erkänd som den bästa hvarför vi kunna  
garantera att de motstå till och med det  
häftigaste regn.

Använd ett af våra regnplagg och Ni  
skyddar Edra öfriga kläder. Begär prof  
och pris från

**A. F. KLEIN & SON, MALMÖ.**  
Tel. 786.

**JOH. LUNDSTRÖM & Co.**

**AKTIEBOLAG.**



**STENKOL COKES**  
**Anthracit**  
**MARIE-BRIKETTER**



Varumärke.

Varumärke.

Rikstel.  
4 27  
22 20  
20 12

KONTOR: 22 SKEPPSBRON 22.  
17 STRANDVÄGEN 17.  
i PARMMÅTAREGATAN 1.

Allm. tel.  
22 88  
60 19  
61 98

**Prenumerera på Barngarderoben!**

I dag har utkommit i bokhandeln i Sverige och Finland.

**DEN STORA VREDEN**

Nordsvenska öden ur häfd och sägen

af  
**OLOF HÖGBERG**

Föllständig upplaga i tre delar, däraf del I (nära 400 sidor) nu före-  
ligger. Pris 4 kr.

Ett sammandrag af detta verk tillerkändes högsta priset 5,000 kr,  
vid af tidningen Idun utlyst täflan i slutet af nästlidet år. När de ta sam-  
mandrag vid innevarande års början särskildt utgås i en liten upplaga,  
som utdelades till tidningar och tidskrifter, mottogs detsamma med största  
öfverord af kritiker, af hvilka några ställde arbetet vid sidan af Selma Lager-  
löfs Gosta Berlings saga och Z. Topelius' Fätkärns berättelser.

1:a delens hufvudrubriker: Kvarnförlossaren — Till strids mot  
landets drake — Dopkamraterna — Mäster-Abraham — Ett missfoster från  
hafvet — Eld ur drifvan — Nya skapelser.

**C. E. Fritzes k. hofbokhandels förlag.**



**Kommanditbolaget**

**KOCK & Co.,**

20 Skeppsbron 20,

försäljer:

**Stenkol, Koks,  
Antracit.**

Rikstel. 22 35

Allm. tel. 22 06.

Vid val af Kockbok torde benäget uppmärksammas

**Zetterstrands Kokbok.**

Sjätte upplagan (35:te—40:de tusendet)  
omarbetad af

**Carlina Liljekvist**

innehafvare af husmoderskola i Stockholm.

**Med 4 planscher öfver styckning af slaktdjur.**

Pris: I kart.-band 3:75, i klotband 4:50.

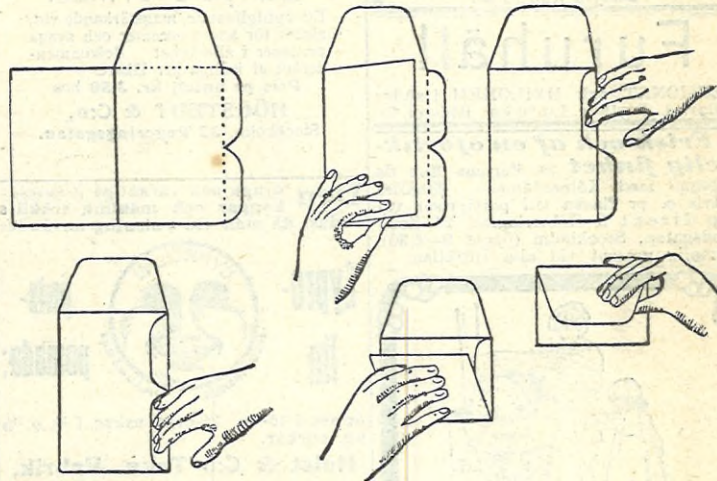
IDUN skrifer om denna nya upplaga:

»Ett gammalt välkändt namn på den svenska kokkonstens område är  
A. M. ZETTERSTRANDS KOKBOK — Fru L. har på ett förtjänstfullt sätt  
löst sin dubbla uppgift att af det gamla bibehålla det värdefullaste och på  
samma gång tillfredsställa den moderna smakens kraf — Språket är kon-  
cist och lättfattligt och de nyare synpunkterna på konserveringsområdet sär-  
deles beaktansvärda. Boken är klart och redigt uppställd, smakfullt utstyrd  
priset särdeles lågt, och anse vi oss med allt skäl kunna rekommendera den.

**Stockholm, Fr. Skoglund's förlag.**

**Nytt! Uppseendeväckande! Praktiskt!**

**Kuvertbrefven.**



Säljas hos alla välsorterade Bok- och Pappershandlare.

I parti hos Oskarshamns Tryckeri A.-B., Oskarshamn



**Aktiebolaget**  
**Göteborgs Bank**

f. d. Göteborgs Enskilda Bank.

12 Brunkebergstorg 12.

Sparkasseränta 4 1/2 proc.

**Aktiebolaget**  
**Stockholms Diskontobank**

**Notariatavdelning,**

**Regeringsgatan 8,**

ombesörjer köp och försäljning

af **aktier, obligationer** och

**andra värdepapper,**

upprättar och granskar alla slag

af **rättsliga handlingar,**

verkställer bontredningar.

emottager **öppna** och **slutna**

**deposita,**

uthyr **förvaringsfack** från

15 kr. för år.

VALSIGNELSE. Hvilken varmhjärtat  
barnlös familj i god ekonomisk stän-  
ning vill såsom eget barn upptaga?  
hemlös och ensam 7-årig frisk och r  
flicka, född af bättre föräldrar. Sv  
till »Solstråle i hemmet» under adress  
Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v.